

Bijlage

Projectenboek

Inhoudsopgave

Klik op het thema om doorgelinkt te worden

Water vasthouden op de hoge zandgronden

Project nummer	Projectnaam	Status
1.01	Water- en klimaatlandschap Pauwels	lopend
1.02	Zuidrand Goirle	lopend
1.03	Gebiedsontwikkeling Wouwervallei	geprioriteerd
1.04	Lokaal afgestemd watermanagement	geprioriteerd
1.05	Klimaatrobuuste inrichting van de Reusel en Achterste Stroom	geprioriteerd
1.06	Leijzoom	geprioriteerd
1.07	Benedictus	afgerond
1.08	Water naar boven	geprioriteerd
1.11	Versterken natuurgebieden & ecologische verbindingen omgeving Loonse en Drunense Duinen - Huis ter Heide	lopend
1.12	Proeftuin Fokmast Regte Heide/Golfbaan	geprioriteerd
1.13	Water vasthouden op zandgronden	geen prioriteit
1.14	Stedelijk water Tilburg terug in de Leij	geen prioriteit
1.15	Omvormen naaldbos naar loofbos	geen prioriteit
1.16	Relatie watersituatie Stedelijk gebied-buitengebied	geen prioriteit
1.17	Hydrologisch herstel brongebieden Donge-systeem	geen prioriteit
1.18	Driehuizen	geen prioriteit
1.19	Wateraanvoer richting Witte Kasteel en Blauwloop	geprioriteerd
1.20	Herstel natuurlijke loop van het Oude Maasje	geen prioriteit
1.21	Bakertand	geen prioriteit
1.22	Koningshoeven	afgerond
1.23	Peilfluctuatie plassen	geen prioriteit
1.24	Klimaatrobuuste Beekdalen	geen prioriteit
1.25	Gebruik haarvaten	geen prioriteit
1.26	Nieuwe Leij Vallei	geprioriteerd
1.27	Klimaatpark en waterberging Drunen Noord	geen prioriteit
1.28	Uitloopgebied Tilburg ten noorden van het kanaal (Moerenburg)	geen prioriteit
1.29	Waterberging de Biezen	geprioriteerd

Bodemverbetering op agrarische gronden

Project nummer	Projectnaam	Status
2.01	Klimaatadaptatie via duurzaam bodembeheer Hart van Brabant	geprioriteerd
2.02	Grond weerbaarder maken en bodemleven stimuleren	geen prioriteit
2.03	Onderzoek naar klimaatadaptieve teelten	geen prioriteit
2.04	Korte kringloop projecten; Bodem Up; Biodiversiteitsmonitor	lopend
2.05	Klimaatlimme en duurzame landbouw	lopend

Klimaatadaptief bouwen

Project nummer	Projectnaam	Status
3.01	Regionale klimaatscoretool	lopend
3.02	Opmaak klimaatbeleid en bewustwordingsacties	lopend via project 6.04
3.03	Educatie en bewustwording over klimaat	lopend via project 6.04
3.04	Bewustwording en stimuleren afkoppelen bij burgerparticipatie	lopend via project 6.04
3.05	Binnenstedelijk 013 parken	geen prioriteit
3.06	Klimaatpark en waterberging Vleumen - Nieuwkuijk	geprioriteerd
3.07	Ontwikkeling De Leye - Beekdalpark / Waterretentie Vloeiweg	geprioriteerd
3.08	Klimaat en beleefpark Oranjepark Drunen	geprioriteerd
3.09	Dillenburgerpark Drunen	geprioriteerd
3.10	Herontwikkeling omgeving Rembrandtlaan / Van Deelenstraat Oudheusden	geprioriteerd

Maatregelen op bedrijventerreinen

Project nummer	Projectnaam	Status
4.01	Klimaatadaptatie op bedrijventerreinen (Pilot Gilze en Rijen, Waalwijk, Hilvarenbeek)	lopend
4.02	Verduurzaming bedrijventerreinen Waalwijk en Heusden	geen prioriteit
4.03	Bedrijvenpark Tijvoort	geen prioriteit
4.04	Hergebruik afvalwaterstromen door bedrijven op bedrijventerreinen Vossenberghaven en Kraaiven	geen prioriteit
4.05	Bedrijventerreinen klimaatadaptief Hilvarenbeek	geprioriteerd
4.06	Klimaatadaptatie in Hubs Heusden en Waalwijk	geen prioriteit
4.07	Waterbeschikbaarheid De Moer vanuit bedrijventerrein Vossenberghaven	geprioriteerd
4.08	Bedrijventerrein Upcycle Village Ambrosiusweg	geen prioriteit

Quick wins en afkoppelprojecten

Project nummer	Projectnaam	Status
5.01	Klimaatadaptiever Sportpark de Gaard	lopend
5.03	De Vloeder	lopend
5.04	Vosreyten	lopend
5.05	Waterberging industrieterrein Broekakkers te Gilze	afgerond
5.06	Reconstructie Vaartbuurt	ingediend subsidie impulsregeling
5.07	Aanleg blauwe ader	ingediend subsidie impulsregeling
5.08	Reconstructie Prinsessenbuurt	ingediend subsidie impulsregeling
5.09	Klimaatrobuust Rijen Noord Oost	ingediend subsidie impulsregeling
5.10	Afkoppelen Tilburgse Wijkevoort in Gilze	geen prioriteit
5.11	Afkoppelplan Gilze	geen prioriteit
5.12	Bosrevitalisering bossen Tilburg	lopend
5.13	Afkoppelen Koestraat Hilvarenbeek	ingediend subsidie impulsregeling
5.14	Rioolreconstructie Rijtseweg Molenstraat Diessen	ingediend subsidie impulsregeling

Overige projecten

Project nummer	Projectnaam	Status
6.01	Versterken natuur en landschap in agrarisch gebied	geen prioriteit
6.02	Hoogwaterbeschermingsprogramma Maas	geen prioriteit
6.03	Howabo (hoogwaterprogramma Den Bosch en omgeving)	geen prioriteit
6.04	Klimaatbewustwordingsprojecten	geprioriteerd

Water vasthouden op hoge zandgronden

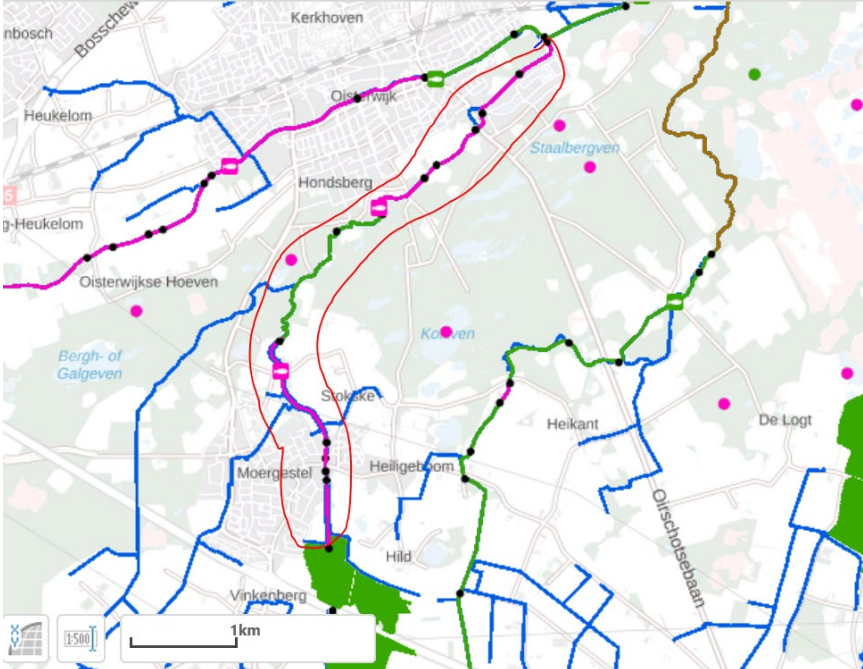
Projectnummer 1.01	
Gebiedsopgave 4	Woeste Gronden
Naam project	Water- en klimaatlandschap Pauwels
Locatie	Ten noorden van de stadsrand van Tilburg, van Rioolwaterzuivering (RWZI) / Spinder in het westen tot en met het agrarisch gebied ten oosten van Noorderbos / Noorderplas / Kalverstraat
Doel	<ul style="list-style-type: none"> - zuivering en buffering effluentwater vanuit RWZI - opvangen en vasthouden overtollig regenwater uit de stad - tegengaan van verdroging agrarisch gebied en omliggende natuur door het inzijgen van water in het gebied - realiseren ecologische verbindingzone tussen Huis ter Heide in het westen en De Brand in het noordoosten - verhogen grondwaterstand in het gebied
Maatregel	Realisatie van een waterlandschap waar alle opgaven (water, klimaat, ecologie, recreatie) samenkomen
Betrokken partijen	Provincie, gemeente Tilburg, Waterschappen De Dommel en Brabantse Delta, Brabants Landschap, ZLTO, agrariërs/grondeigenaren in het gebied, TenneT, Efteling
Openstaande vragen	Hoe kunnen we dit project benutten als pilot of voorbeeldproject voor andere deelgebieden?
Aanpak	Op basis van de vastgestelde visie (schetsontwerp) voor het gebied worden deelopgaven en deelgebieden verder uitgewerkt. Hierbij worden steeds de juiste partijen betrokken.
Planning realisatie	Per deelopgave wordt een planning uitgewerkt. De totale realisatie van het waterlandschap kent een doorlooptijd van zo'n 10 jaar.
Globale kosten	Per deelgebied worden de kosten uitgewerkt en de middelen gegenereerd.
Dekking/ financieringsbronnen	Gemeente Tilburg (vanuit klimaat/water) TenneT (vanwege compensatieopgave voor regelstation 380 kV) Efteling (vanwege compensatieopgave die gaat landen in de recropassage) Provincie/Rijk (subsidies voor klimaatadaptatie en natuurontwikkeling)
Actueel	De gemeenteraad van Tilburg heeft de totaalvisie vastgesteld. Uitwerkingen van deelopgaven en deelgebieden worden opgestart.
Vervolgactie	<ul style="list-style-type: none"> - uitwerkingen deelopgaven en deelgebieden - realisatie en uitvoering

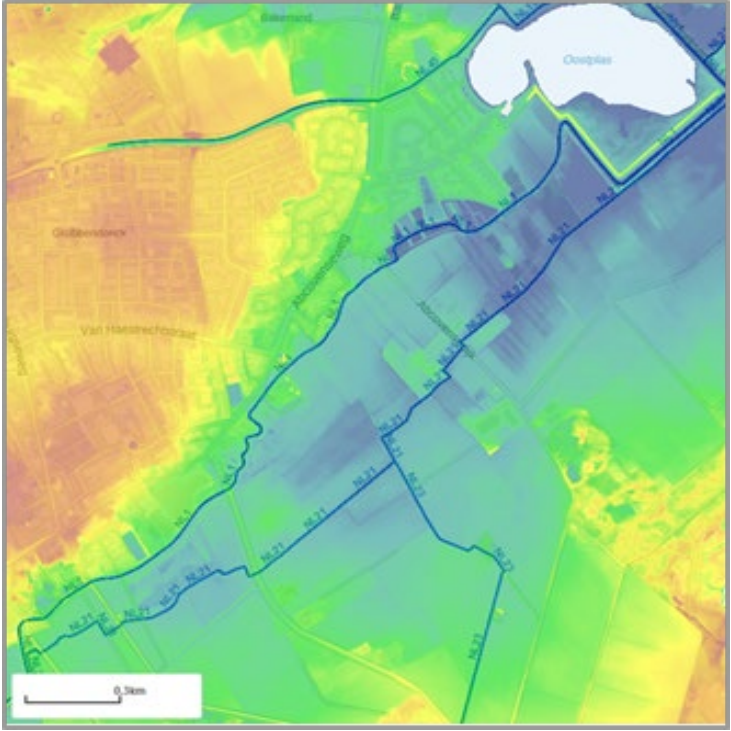
Projectnummer 1.02	
Gebiedsopgave 2	De Leije / Voorste Stroom
Naam	Zuidrand Goirle
Locatie	Ter hoogte van het voormalige Van Puijenbroek terrein.
	figuur 1: impressie Zuidrand Goirle
Doel	Droogtebestrijding, hittestress bestrijding
Maatregel	<p>Robuust beekdalbenadering; herinrichting stedelijk gebied met watersysteem</p> <p>Eind juni 2020 hebben particuliere partijen waterschap De Dommel een samenwerkingsovereenkomst getekend voor de ontwikkeling van de groenblauwe zone tussen de Vloeder en de Beeksedijk aan de zuidoostzijde van Goirle. Het plan is in samenwerking met gemeente Goirle, enkele woningbouw en vastgoedontwikkelaars, Brabants Landschap en de provincie Noord Brabant uitgewerkt en heeft tot doel om in dit gebied een duurzaam beekdal te ontwikkelen, de natte natuurdoelen van het Natuurwerk Brabant te ontwikkelen en de veiligheid van de bestaande bebouwing en nieuwe woningbouw op de oude bedrijventerreinen te garanderen. De Oude en Nieuwe Leij zullen hier samen als een beek door de natte ruigte van het brede beekdal stromen.</p>
Betrokken partijen	Gemeente, particuliere partijen waterschap
Openstaande vragen	
Aanpak	Privaat publieke samenwerking
Planning realisatie	2021- 2022
Globale kosten	ntb
Financieringsbronnen	Privaat en publiek
Actueel / actie	Uitvoering gestart
Vervolgactie	-

Projectnummer 1.03	
Gebiedsopgave 3	Donge-systeem
Naam project	Gebiedsontwikkeling Wouwervallei
Locatie	Het stroomgebied van de Gilzewouwerbeek gelegen tussen Gilze en Bavel
Doel	<p>In de integrale gebiedsontwikkeling van de Wouwervallei worden diverse doelen nagestreefd, te weten het bevorderen van ecologie en biodiversiteit, ter versterking van het leefgebied van soorten waaronder de kerk- en steenuil en de boomkikker. Daarnaast wordt klimaatadaptatie middels bovenstroomse maatregelen ter vergroting van de capaciteit tot waterberging en -buffering nagestreefd. Dit heeft als doel het mitigeren van wateroverlast in het benedenstroomse gebied, waar de Gilzewouwerbeek via de Molenleij en de singels uiteindelijk uitmondt in de Mark. Tevens draagt dat bij aan het voorkomen en mitigeren van effecten van verdroging. Tevens wordt realisatie van meekoppelkansen met ruimtelijke, recreatieve en economische doelen nagestreefd.</p> <p>De nadruk bij de ontwikkeling ligt op zelfrealisatie en inzet van middelen door derden. Waar dat niet mogelijk is, zijn het Waterschap Brabantse Delta, de gemeente Gilze en Rijen en de gemeente Breda bereid financieel bij te dragen aan deze projectorganisatie voor de ontwikkeling van de Wouwervallei voor zover dat past binnen de gestelde opgaven en (beleids)doelen van de overheid op het gebied van klimaatbuffering (ruimte voor waterconservering en/of waterberging) en natuur en voor zover dat past binnen de beschikbare middelen</p>
Maatregel	Realiseren van klimaatbuffers waarmee ruimte voor waterconservering en/of waterberging gerealiseerd zal worden.
Betrokken partijen	<p>In 2020 is een Intentie overeenkomst ondertekend met de volgende partijen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Burgerinitiatief “Wouwervallei” • Natuur en Landschapsvereniging Gilze en Rijen • Gemeente Gilze-Rijen • Gemeente Breda • Waterschap Brabantse Delta • Brabants Landschap
Aanpak	Aanpak is gefaseerd ingestoken, mede omdat in bepaalde deelgebieden momenteel meer “energie” aanwezig is dan in andere.

	De focus ligt nu op deelgebieden waar energie aanwezig is om aan dit initiatief bij te dragen. Het betreft twee deelgebieden waar vanuit het huidige grondgebruik gekeken wordt hoe er aan het initiatief bijgedragen kan worden. Zodra dit concreter is zullen de afspraken rondom realisatie met belanghebbende partners vastgelegd worden middels een Samenwerkingsovereenkomst.
Planning realisatie	Naar verwachting zullen de eerste deeltrajecten medio 2023/2024 gerealiseerd kunnen worden
Globale kosten	PM, Afhankelijk van de uitwerking van de verschillende deeltrajecten.
Dekking/ financieringsbronnen	<p>De definitieve financiële afspreken zullen per deeltraject(en) vastgelegd worden in een Samenwerkingsovereenkomst. In de intentieovereenkomst is er wel een principe kosten verdeling opgenomen betreft de klimaatbuffers:</p> <p><i>Voor het gedeelte van de gronden dat wordt ingericht als klimaatbuffer komen partijen in de deeltrajecten van de eerste projectfase (deeltrajecten 7, 8 en 9) in opvolgende samenwerkingsovereenkomsten de volgende verdeelsleutel overeen: het waterschap levert een bijdrage van 70% van de kosten gelet op het belang het beperken van wateroverlast en het tegengaan van verdroging; 15% van de kosten komen hierbij voor rekening van de gemeente Breda, daar deze partij belang heeft bij het beperken van lokale wateroverlast middels bovenstroomse maatregelen. De overige 15% van de kosten worden gedragen door de gemeente Gilze en Rijen, daar deze partij belang heeft bij het mitigeren van droogte.</i></p>

Projectnummer 1.04	
Gebiedsopgave 1	Brongebied
Naam project	Lokaal afgestemd watermanagement
Locatie	Diverse locaties in Brongebied
Doel	Water zo lang mogelijk vast te houden in het gebied. Langer water vasthouden in de kleine watergangen en bodem.
Maatregel	<p>Lokaal functioneren van het watersysteem wordt bekeken met als doel om langer water vast te houden in de kleine watergangen en in de bodem.</p> <p>Hiervoor worden motorkapoverleggen gepland. Waterschap de Dommel heeft hierin al ervaring. Met de verschillende perceelseigenaren en beheerders van het watersysteem wordt de omgeving en functioneren van het watersysteem bekeken, met als doel het water zo lang mogelijk vast te houden in het gebied.</p>
Betrokken partijen	<ul style="list-style-type: none"> - Waterschap - Gemeenten, ook als beheerder van watergangen - Agrariërs - Beheerders natuurgebieden
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> - Ophalen van kansrijke locaties door waterschap of op meldingen agrariërs. - Afstemming op locatie organiseren en maatregelen inplannen.
Globale kosten	PM
Dekking/ financieringsbronnen	<ul style="list-style-type: none"> - Ondersteuning en advies vanuit het waterschap
Vervolgactie	Beter organiseren. Wie neemt het initiatief, gemeente of waterschap?

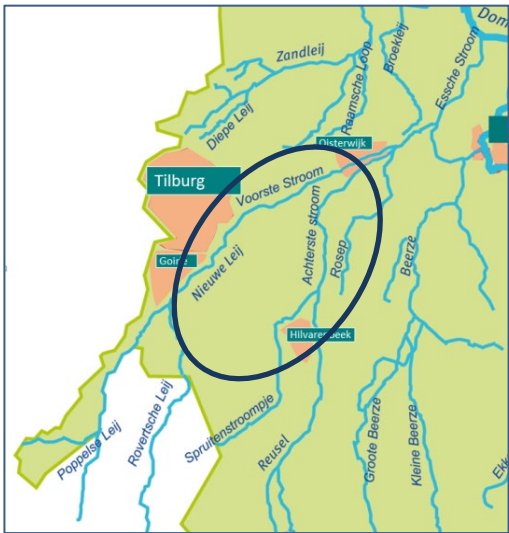
Projectnummer 1.05	
Gebiedsopgave 2	De Leije / Voorste Stroom
Naam	Klimaatrobuuste inrichting van de Reusel en Achterste Stroom
Locatie	 <p>Het gaat om de Reusel en Achterste Stroom binnen de gemeente Oisterwijk. Zie rode omkadering. De roze trajecten moeten nog worden ingericht het groene deel in het natuurgebied is morfologisch al op orde</p>
Doel	De gemeente heeft opgaven voor woningbouw en sportvelden, landgoed, rioolrenovatie en EVZ. Het waterschap moet de KRW doelen behalen en de overige keringen herstellen. Met een klimaatrobuuste inrichting kunnen ook opgave zoals hittestress, droogtebestrijding en stedelijke wateroverlast meegenomen worden.
Maatregel	Robuuste Beekdalbenadering, waarin de ruimtelijke opgaven worden meegenomen.
Betrokken partijen	Waterschap de Dommel, Gemeente, Biodiversiteitsteam Oisterwijk, Landgoed eigenaar, Bewoners met grond, Omwonenden, Provincie, Natuurmonumenten, Brabants Landschap
Openstaande vragen	➤ Integrale aanpak woningbouw, rioleringsopgave en klimaatadaptatie
Aanpak	Planuitwerking begin 2022. Kleinschalig overleg, grootschalig organiseren.
Planning realisatie	PM
Globale kosten	PM
Financieringsbronnen	GOB, provincie Noord Brabant, Waterschap de Dommel, Gemeente Oisterwijk, ontwikkelende partijen
Actueel / actie	Wordt opgestart in afstemming met de GGA Kampina en Oisterwijkse Vennen.
Vervolgactie	

Projectnummer 1.06	
Gebiedsopgave 2	De Leije / Voorste Stroom
Naam	Leijzoom
Locatie	 <p>figuur 2: Leijzoom</p>
Doel	Droogtebestrijding, hittestress bestrijding, wateroverlast
Maatregel	Robuust beekdalbenadering en herstel Natte Natuur Parel; 3 km waterloop(/lopen) herinrichting watersysteem twee lopen) Oude Leij en Nieuwe Leij) laten samenvloeiing in één accoladeprofiel voor voldoende water in droge periode en kleine piekopvang in oevers. peilopzet voor vernatting en herstel natte natuurparel
Betrokken partijen	BL, Goirle, DD, aanliggende grondeigenaren
Openstaande vragen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ projecttrekker? ➤ invloed op omliggende landbouwpercelen ➤ invloed op tuinen aanliggende bewoners
Aanpak	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Uitwerken plan in samenhang / werking met grondeigenaren omliggende percelen en belanghebbende partijen. ✓ Vastleggen publieke-private afspraken met aanliggende bewoners en andere aanliggende (agrarische) grondeigenaren ✓ Oplossen private belangen waterschap met aanliggende bewoners. ✓ Realisatie/ uitvoering
Planning realisatie	2022-2025
Globale kosten	3 km beekherstel en inrichten EVZ, totaal ca € 1,5 mln.
Financieringsbronnen	Waterschap , subsidie

Actueel / actie	Waterschapbestuur heeft op basis van een alternatievenstudie besloten het project uit te werken volgens het meest optimale alternatief voor het realiseren van de KRW opgave in een tracé dat zoveel mogelijk de laagste plekken van het beekdal volgt. Voor de projectleiding voor de uitwerking en realisatie zoekt het waterschap we naar een belanghebbende partner.
Vervolgactie	Afspraken over planuitvoering.

Projectnummer 1.07	
Gebiedsopgave 2	De Leije / Voorste Stroom
Naam	Benedictus
Locatie	Voorste Stroom na N69 tot Oisterwijk
	<p>The map shows the 'Benedictus' project area in Tilburg. A legend on the left identifies the 'Voorste stroom' (blue line), the 'Projectgebied GOB Benedictus top10nlv2' (black outline), and a 'top10nlv2' area (blue square). The map features a scale of 1:17500 and a date of 27-3-2019. Logos for BADVS (Bodem & Water) and the Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB) are visible. The map depicts a landscape with green fields, a blue water body, and surrounding urban areas.</p>
	figuur 3: plan Duurzaamheidsvallei
Doel	Droogtebestrijding, hittestress bestrijding, duurzaamheid
Maatregel	<p>Robuuste beekdalbenadering; herinrichting, meandering, peilopzet</p> <p>In het gebied vanaf de A65 tot de kom van Oisterwijk heeft een burgerinitiatief De Duurzaamheidsvallei de taak opgepakt een deel van het natuur netwerk Brabant te realiseren met financiering en ondersteuning van het Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB). Zwaartepunt ligt op de Natte Natuur Parel "Benedictus". Goed uitgevoerd beekherstel leidt tot 100% herstel van de NNP. Hiervoor is het nodig dat het waterschap de maatregelen t.b.v. het beekherstel langs de Voorste Stroom oppakt, zodat in samenhang de opwaardering van het gebied plaatsvindt in een integraal gebiedsproces. Verdere actoren zijn Gemeente Oisterwijk met een gedeelde opgave EVZ, Brabants Landschap (grondeigenaar) en particuliere grondeigenaren en de Regio Hart van Brabant die dit project in het natuurbod (GOB) heeft opgenomen.</p>
Betrokken partijen	Stg. Duurzaamheidsvallei, Brabants Landschap provincie Noord-Brabant, waterschap De Dommel, gemeente Oisterwijk, grondeigenaren
Openstaande vragen	
Aanpak	Private uitwerking door Stichting Duurzaamheidsvallei
Planning realisatie	2021-2022, realisatie gestart

Globale kosten	
Financieringsbronnen	GOB, provincie Noord-Brabant, Waterschap de Dommel
Actueel / actie	Afgerond
Vervolgactie	

Projectnummer 1.08	
Gebiedsopgave 2	De Leije / Voorste Stroom
Naam	Water naar boven
Locatie	<p>Generieke maatregel plangebied (en daar buiten)</p> <p>figuur 4: Gebied Voorste Stroom</p>
Doel	Droogtebestrijding
Maatregel	<p>Met technische maatregelen opgespaard oppervlaktewater en industriewater verpompen naar droge locaties</p> <ul style="list-style-type: none"> - voor agrarisch gebruik - voor Beekse Bergen (uit stedelijk water Tilburg) <p>In Haaren bij de boomteelt rond de N65 loopt een voorbeeld project agrariërs samen met natuurorganisaties waarmee industrie water wordt gebufferd t.b.v. de landbouw (Versailles van het Noorden). Mogelijk biedt een dergelijke maatregel ook op andere plekken een oplossing.</p>
Betrokken partijen	ZLTO, gemeenten, Beekse Bergen
Openstaande vragen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ effectiviteit? ➤ efficiëntie?
Aanpak	Resultaten Versailles van het Noorden volgen. Mogelijk test met Tijvoort en /of Tilburgs water
Planning realisatie	2022-2025
Globale kosten	ntb
Financieringsbronnen	ntb
Actueel / actie	-
Vervolgactie	-

Projectnummer 1.11	
Gebiedsopgave 4	Woeste Gronden
Naam project	Versterken natuurgebieden & ecologische verbindingen omgeving Loonse en Drunense Duinen
Locatie	Hele gebied.
Doel	<ul style="list-style-type: none"> - Robuuster maken van het Natuurnetwerk Nederland en Brabant - Versterken natuurwaarden en verhogen biodiversiteit - Klimaatbestendig maken van de natuurgebieden - Betere voorbereiding op onbeheersbare natuurbranden
Maatregel	<ul style="list-style-type: none"> - Herstellen van stuifduinen in de schil rond de Loonse en Drunense Duinen - Vernatten natuurgebied Huis ter Heide - Realiseren ecologische verbinding tussen Huis ter Heide en De Brand (onder meer door de realisatie van een recropassage)
Betrokken partijen	Natuurmonumenten, Brabants Landschap, waterschappen, (particuliere) grondeigenaren, gemeente Tilburg, Efteling (m.b.t. recropassage)
Aanpak	Verschillende partners werken op verschillende locaties aan de doelstellingen en maatregelen. Vanuit de samenwerking in Pauwels wordt de samenhang tussen de ontwikkelingen geborgd en worden partijen gestimuleerd bij te dragen aan de ontwikkelingen.
Planning realisatie	Elke maatregel kent een eigen planning.
Globale kosten	Voor elke maatregel wordt afzonderlijk het kostenplaatje inzichtelijk gemaakt en worden de hiervoor benodigde middelen gegenereerd.
Dekking/ financieringsbronnen	<ul style="list-style-type: none"> - subsidies vanuit Groenontwikkelfonds Brabant (GOB) - compensatieverplichtingen vanuit TenneT en Efteling - (rijks)programma Natuur - middelen vanuit rijk/provincie/gemeente voor klimaat
Actueel	<p>De processen kosten de nodige voorbereidings- en uitvoeringstijd. Een aantal maatregelen is afhankelijk van particuliere grondeigenaren en komt daarom moeizaam tot stand (bijvoorbeeld het herstellen van stuifduinen in de schil rondom de Loonse en Drunense Duinen).</p> <p>Er wordt ingespeeld op actualiteiten (werk met werk maken).</p>

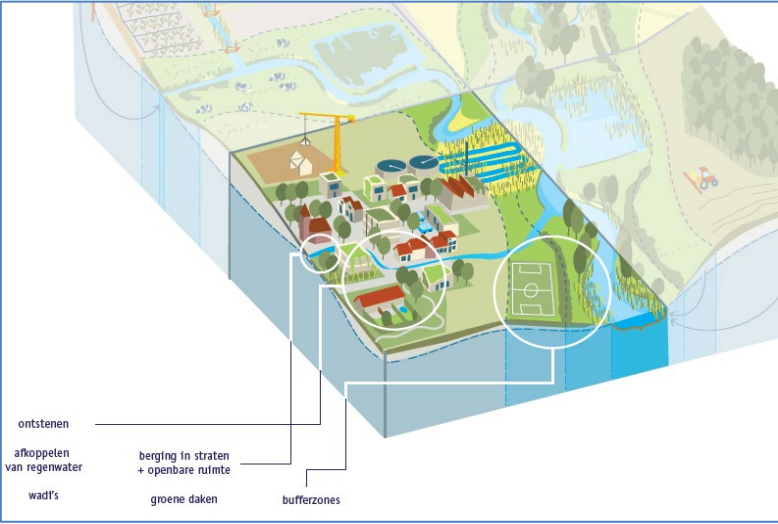
	<p>Verschillende maatregelen zijn al afgerond (bijvoorbeeld het dempen van de Heibloemsloot in natuurgebied Huis ter Heide). De realisatie van de recropassage en de hierop aansluitende ecologische verbindingszone wordt voorbereid. Er worden gesprekken gevoerd met alle betrokken partijen over het ontwerp en de financiering.</p>
Vervolgactie	<p>Met de realisatie van het trafostation voor de 380 kV hoogspanningsleiding (gepland in 2025) en het verplaatsen van een deel van de rioolwaterzuivering (als gevolg hiervan) wordt ook de realisatie van de ecologische verbinding in gang gezet.</p>

Projectnummer 1.12	
Gebiedsopgave 1 & 2	Brongebied & De Leije/Voorste Stroom
Naam project	Proeftuin Fokmast Regte Heide / Golfbaan
Locatie	Regte Heide en oostelijke flank (Poppelsche Leij)
Doel	<p>Optimalisatie natuur- en watersystemen ten behoeve van het Natura 2000 gebied Regte Heide/Riels Laag.</p> <p>Een beter passende inrichting van de schil om natura 2000 gebied heen, voor meer water vasthouden, met behoud van functioneel gebruik.</p>
Maatregel	<p>Om de verdroging van de natuur tegen te gaan moet de waterhuishouding in het gebied geoptimaliseerd worden, ook wel aangeduid als 'vernatten'. De verdrogingsgevoelige habitattypen hebben met name een meer constante grondwaterstand nodig om te kunnen overleven (minder fluctuatie tussen zomerpeil en winterpeil). De grondwaterstand in het gebied wordt beïnvloed door onder meer het waterpeil van beken, bodemgesteldheid (o.a. leemlagen) en de drainerende (waterafvoerende) werking van functies of percelen in de omgeving.</p>
Betrokken partijen	<ul style="list-style-type: none"> - Provincie Noord-Brabant - Gemeente Goirle - Waterschappen Brabantse Delta & De Dommel - Brabants Landschap - Brabant Water - Gebruikers/eigenaren in het gebied (agrariërs, golfbaan, GWW Aannemer Paulissen, manege, landgoedeigenaren) -
Aanpak	<p>Rondom het natuurgebied zijn diverse functies aanwezig. Diverse van deze functies hebben een ambitie om uit te breiden of binnen het gebied te verplaatsen. Dit is niet zonder meer mogelijk vanwege het beschermingsregime van het Natura 2000-gebied. Effecten op het grondwater of stikstofdepositie kunnen een negatieve impact hebben op de kwaliteit van het gebied. Er speelt ook de wens vanuit Brabant Water om meer grondwater te onttrekken voor de drinkwatervoorziening van Tilburg en</p>

	<p>omgeving. Dit kan ook impact hebben op het gebied. In plaats van de diverse ambities separaat te bekijken, is gekozen voor een gebiedsbrede aanpak. Het project is aangemeld voor de Proeftuin in het kader van het programma 'Aan de slag met de Omgevingswet'.</p> <p>Voor een deel van het gebied wordt door de gebiedspartijen actief gewerkt aan de verschillende gebiedsopgaven. Percelen worden aangekocht om te kunnen vernatten, economische ontwikkelingen (Paulissen, manege, gemeentewerf) zijn de motor voor de ontwikkeling van nieuwe natuur aan de noordzijde van het gebied. Niet de gehele oostflank van de Regte Heide maakt echter deel uit van het ontwikkelingsgebied. Het is de moeite waard te bezien of, en welke, aanvullende maatregelen nog kunnen worden getroffen om het doel verdroging tegen te gaan verder vorm te geven.</p> <p>Van de Oostflank van de Regte Heide wordt nog een milieu effect rapportage uitgevoerd.</p>
Globale kosten	<p>Afhankelijk van grondeigenaar, maatregelen en grootte aan opgave, uit te werken in de inventarisatie.</p>
Dekking/ Financieringsbronnen	<ul style="list-style-type: none"> - Provincie Noord-Brabant - Waterschappen Brabantse Delta en De Dommel - Brabants Landschap - Gemeente Goirle - Particuliere gebiedspartijen - Klimaatfonds REKS
Actueel	
Vervolgactie	<p>Inventariseren bij gebiedspartijen welke gebiedsopgaven er voor wat betreft vernatting nog liggen c.q. kunnen worden opgepakt.</p>

Projectnummer 1.13	
Gebiedsopgave 1	Brongebied
Naam project	Water vasthouden op zandgronden
Locatie	Verschillende locaties
Doel	<p>Voornaamste functie is het vasthouden van water; opvangen van pieken in het benedenstroomse beeksystemen en gelijkmatig afstaan van water t.b.v. het benedenstrooms gebied, sponswerking bij juiste ondergrond. en daarmee stimuleren van kwelstromen.</p> <p>Gezamenlijke buffers kunnen eventueel een bijdrage leveren aan het bestrijden van natuurbranden.</p>
Maatregel	Hydrologische maatregel op de hogere zandgronden (nabij een ontspringende beek in of nabij natuur) om te komen tot een waterbuffer; open of hogere grondwaterspiegel, verzadigde bodem t.b.v. waterberging.
Betrokken partijen	<ul style="list-style-type: none"> - Gemeente Hilvarenbeek (Mierbeek-noord) - Gemeente Dongen en Loon op Zand (Deelgebied 5) - Waterschap Brabantse Delta - Natuurmonumenten - Andere potentiële gebruikers - Initiatiefnemers (derden)
Openstaande vragen	<p>Door het vasthouden van water kunnen in lager gelegen gebieden kwelstromen versterken.</p> <p>Vernatten van gebieden kan voor (naastgelegen) landbouwgronden negatieve effecten hebben, met name voor de eerste landbewerking van het jaar.</p> <p>Inzetten tijdens extremen en hiermee draagvlak creëren en kansen vergroten om tot uitvoering te komen.</p> <p>Volle buffers dempen geen afvoerpieken meer</p>
Aanpak	<p>Waterbuffers aanleggen in/tegen natuur en landbouw. Het ZLTO-project 'Wel goed watergeven' plaatsen we ook onder deze categorie.</p> <p>Natuurlijke omgeving (grootschalig)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een open berging gebruik makend van de grondslag bijvoorbeeld van oudsher ondoorlatende (leem)laag. Geografische bureaustudie om kansrijke locaties te onderzoeken als eerste stap bij leemlaag.

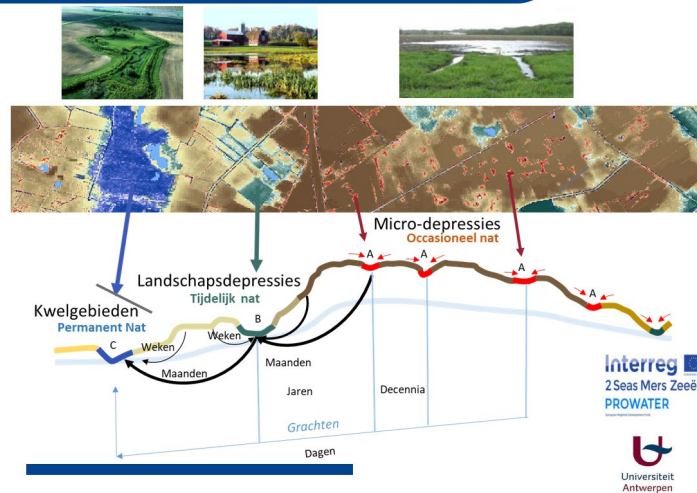
	<ul style="list-style-type: none"> - Water vasthouden op de flanken door te bufferen op hoger gelegen gronden. Aanleggen van wallen om water te verzamelen in natte perioden en tijdelijk vast te houden. <p>Kunstmatige omgeving (om extreme droogte op te vangen, kleinschalig)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nevada's. Waterbekkens met betonachtige constructies of met folie. - Randvoorzieningen vanuit riolering die hun functie verliezen door verbeteringen in rioolstelsel inzetten als waterbuffer. Bufferzakken (voorbeeld in Goirle aanwezig) - Inzet van bergbezinkbassins die hun functie verliezen door ombouw stelsels en hiermee kunnen worden ingezet ten behoeve van het watergeven aan stedelijk gebied in droger tijden
Globale kosten	Afhankelijk van de grootte aan maatregelen, aanleg en aansluiting op de beek zal het benodigde budget worden gevormd. Dit zal tussen 15k en 75k bedragen per locatie.
Dekking/ financieringsbronnen	<ul style="list-style-type: none"> - Gemeente Hilvarenbeek: Waterplan 2022-2026, voor een deel van de 30k jaarlijks voor klimaatmaatregelen uit de REKS (overleg en onderzoek) - Bedrijventerrein Vossenbergt/Tilburg - Benedenstroomse gemeenten - Waterschap: subsidies - Ondernemers - Stimuleringsregeling
Actueel	<ul style="list-style-type: none"> - Nabij bedrijventerrein Mierbeek-noord te Esbeek - Hoogeindsche beek Esbeek, nabij Muggenstraatje - Spruitenstroompje Esbeek, nabij Koekovenseweg - Natuurgebied Lobelia Tilburg - EVZ de Wildertse Arm
Vervolgactie	

Projectnummer 1.14	
Gebiedsopgave 2	De Leije / Voorste Stroom
Naam	Stedelijk water Tilburg terug in de Leij
Locatie	<p>Generieke maatregel</p> <p>figuur 5: Klimaatrobuust beekdal stad (bron Bron: CoP Beken en Rivieren i s m STOWA tekeningen Ronald van der Heide) Klimaatrobuuste beekdalbenadering voor bebouwd gebied Tilburg en andere bebouwde gebieden</p>
Doel	Droogtebestrijding, wateroverlast bestrijding
Maatregel	<p>Stedelijk water bebouwing afkoppelen en infiltreren</p> <p>De afwatering van het verhard oppervlak stedelijk water gaat nu geheel via de Zandleij (al dan niet via de zuivering). Veel van dat water voerde oorspronkelijk via Moerenburg op de Voorste stroom af.</p> <p>Tilburg koppelt de komende tientallen jaren de verhardingen weer af van het riool waardoor de lozingen weer via de oorspronkelijke stroomgebieden afwateren</p> <p>Kans: koppeling met programma Koel Tilburg</p>
Betrokken partijen	<p>Gemeente Tilburg, gemeente Oisterwijk, stg. Duurzaamheidsvallei, particulieren, bedrijven, ZLTO waterschap De Dommel. NB samenhang met deelgebied 4 Woeste gronden</p>
Openstaande vragen	➤
Aanpak	Langjarig afkoppeltraject
Planning realisatie	2050
Globale kosten	-
Financieringsbronnen	Gemeente
Actueel / actie	Loopt

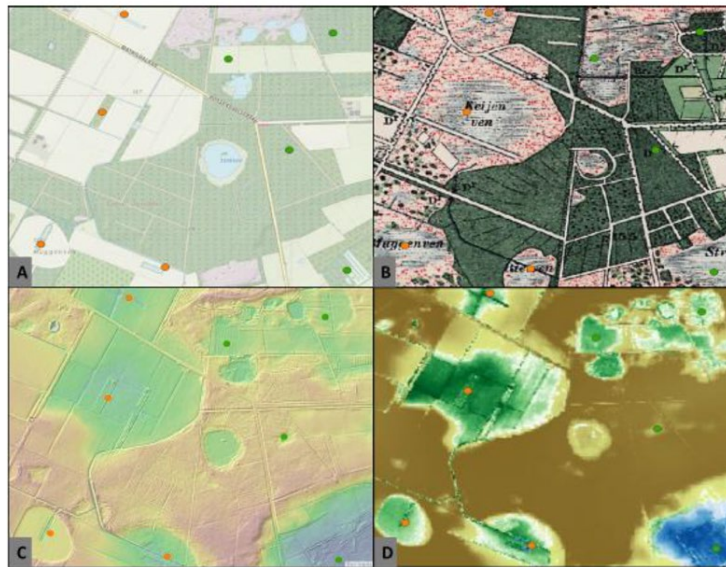
Projectnummer 1.15	
Gebiedsopgave	Generiek
Naam	Omvormen naaldbos naar loofbos
Locatie	Generieke maatregel Kan bij dekzandrug naaldbossen (o.a. bij Beekse bergen, hogere flanken bij Hilvarenbeek en Moergestel)
Doel	Droogtebestrijding, bestrijding hittestress
Maatregel	Omvorming van naaldbos naar loofbos bv. op de geven de zandige podzolgronden een betere bodemstructuur om water vast te houden
Betrokken partijen	Bosbeheerders, NGO, gemeenten, provincie
Openstaande vragen	➤
Aanpak	'Natuurlijk'-verloop. Op dit moment is de omvorming een autonoom proces. De provincie zoekt naar mogelijkheden om het proces te versnellen
Planning realisatie	2040
Globale kosten	
Financieringsbronnen	
Actueel / actie	
Vervolgactie	

Projectnummer 1.16	
Gebiedsopgave	Generiek
Naam project	Relatie watersituatie Stedelijk gebied-buitengebied
Locatie	Gemeente Heusden op het grensgebied van stedelijk naar landelijk gebied
Doel	<p>Klimaatverandering zorgt ervoor dat er steeds meer eisen aan het watersysteem worden gesteld. Vasthouden van water in de haarvaten zorgt ervoor dat riooloverstorten in stedelijk gebied niet goed kunnen werken. Aanvoer van water om beregeningsverboden te voorkomen hebben hetzelfde effect. De roep vanuit de landbouw wordt daarin steeds groter vanwege klimaatverandering. Doel is om hierin te verkennen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wat de mogelijkheden van het watersysteem zijn 2. of er andere keuzes gemaakt moeten worden in het waterbeheer en/of de functies die afhankelijk zijn van dat waterbeheer. 3. Mogelijkheden voor “watersysteemdiensten” voor de landbouw
Maatregel	Onderzoek naar de technische mogelijkheden en naar de mogelijke keuzes
Betrokken partijen	Waterschap Aa en Maas, gemeente Heusden, agrariërs, natuurorganisaties
Openstaande vragen	<p>Hoe gaan we dit onderzoeken?</p> <p>Hoe staan de verschillende partijen hierin?</p> <p>Hoe gaan we dit financieren?</p> <p>Nemen we waterkwaliteit hierin mee?</p>
Aanpak	<p>Opstellen onderzoeksvragen</p> <p>Opstellen van een uitvraag voor dit onderzoek</p> <p>Actorenanalyse en draagvlak bepalen</p> <p>Middelen beschikbaar stellen</p>
Planning realisatie	PM
Globale kosten	PM
Dekking/ financieringsbronnen	<p>Gemeente waterplan</p> <p>Waterschap</p>

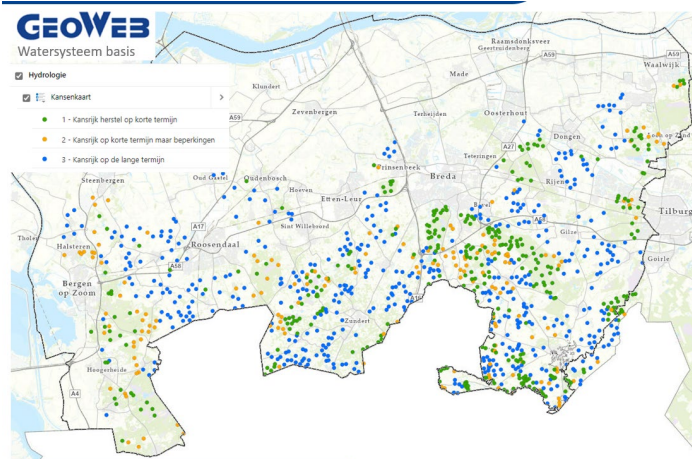
Projectnummer 1.17	
Gebiedsopgave 1 en 3	Brongebied en Donge-systeem
Naam project	Hydrologisch herstel brongebieden Donge-systeem
Locatie	Brongebied Donge systeem
Doel	Droogtebestrijding
Maatregel	Bodemverbetering, stuwen plaatsen, dempen waterlopen
Betrokken partijen	Waterschappen, ZLTO, TBO's, Gemeenten,
Openstaande vragen	<p>In het gebied van de Dongensystemen en brongebieden komt droogte als een van de voornaamste klimaatopgave naar voren. Dit wordt onderbouwd met de uitgevoerde stresstesten en wordt bevestigd in de gevoerde dialogen. De landbouwsector ten zuiden van Gilze en Riel erkent dit. Binnen de sector is ook draagvlak voor maatregelen, specifiek als het gaat om bodemverbetering. Maar lokaal is het ook mogelijk om ingrepen in het watersysteem te doen (stuwen bijplaatsen, dempen van waterlopen). Dit is in de gesprekken alleen nog niet concreet gemaakt.</p> <p>Vanuit een landschappelijke analyse zijn de meest effectieve plekken wel inzichtelijk gemaakt om water vast te houden en te laten infiltreren op de hoge zandgronden om zo het (grond)watersysteem aan te vullen. Met de eerste inzichten binnen het waterschap Brabantse Delta is al duidelijk dat het invloed van het klimaat robuuste beekdal ruimtelijk verder rijkt dan enkel de beekdalen. Hoe kunnen we hierin samen met de gebiedspartners tot een regionale strategie/aanpak komen? Welk maatregelen zijn op deze locaties mogelijk en haalbaar? Is de effectiviteit van deze maatregelen kwantificeerbaar?</p>
Aanpak	Binnen het Europese Interreg programma is het Prowater- 2 zeeën project opgestart. Binnen het project heeft het waterschap Brabantse Delta in samenwerking met o.a. universiteit Antwerpen, een methode ontwikkeld waarbij op basis van een landschappelijke analyse inzichtelijk gemaakt kan worden waar de kansrijke locaties voor hydrologisch herstel op de hoge zandronden aanwezig zijn. Zie afbeelding.

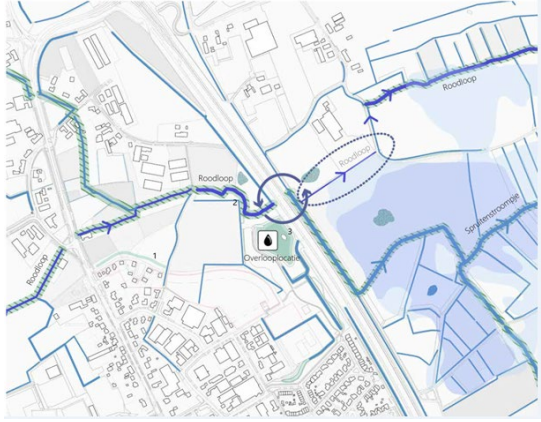
Aansluitend hierop heeft de Bosgroep Zuid Nederland deze informatie gebruikt om de locaties nader inzichtelijk te maken en op basis van een nadere analyse de haalbaarheid hiervan bepaald.

Figuur 4 Voorbeeld van het vennencomplex op de Oud Buisse Heide (Zundert) waarbij inzichtelijk is gemaakt hoe de verschillende kaartlagen gebruikt worden om potentiële locaties voor hydrologisch herstel in kaart te brengen.

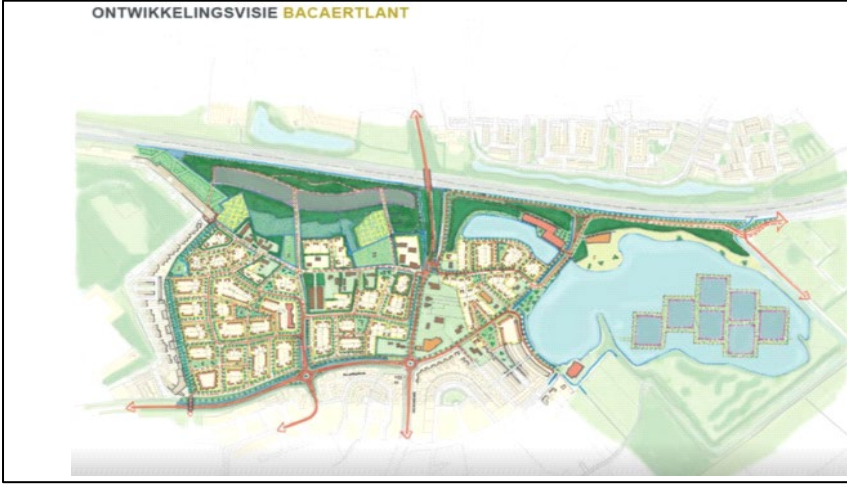

	<p>Hoewel de haalbaarheid vrij grof is bepaald, geven de aangewezen locaties wel inzicht in de landschappelijke depressies de “relatief effectief” kunnen bijdragen aan droogteaanpak op de hoge zandgronden.</p> <p>Hoe kunnen we de behoefte vanuit het gebied en deze inzichten samen brengen?</p>
Planning realisatie	Nader te bepalen
Globale kosten	Nader te bepalen
Dekking/ financieringsbronnen	Nader te bepalen
Actueel	
Vervolgactie	

Projectnummer 1.18	
Gebiedsopgave 2	De Leije / Voorste Stroom
Naam	Driehuizen
Locatie	Driehuizen (Hilvarenbeek) ter plaatse Roodloop NNP 071 Spruiten- stroompje/ De Gooren
	 <p>figuur 6: Driehuizen</p>
Doel	Waterconservering
Maatregel	<i>Extra mogelijkheden water vasthouden benutten door peilopzet</i> Bij Driehuizen (Spruitenstroompje en Rootloop) loopt een project door een plaatselijke groep in samenwerking met het Louis Bolleninstituut. Er zijn daar goede mogelijkheden om extra water vast te houden (bij). Een nader onderzoek is gewenst
Betrokken partijen trekker	Plaatselijke samenwerkingsgroep (trekker) Louis Bolleninstituut, ZLTO, Brabants Landschap, waterschap De Dommel gemeente Hilvarenbeek, Provincie Noord-Brabant
Openstaande vragen	Wat levert het op? ➤ hoeveel m ³ wordt extra vastgehouden? ➤ wat scheelt dat op de hoogwatergolf?
Aanpak	Onderzoek uitvoeren naar de mogelijkheden Peil opzetten. Perceel van agrariër (Puijenbroek) is al aangekocht Koppelen aan projectleider (Brabants Landschap, prov.?)
Planning realisatie	2021/ 2022
Globale kosten	
Financieringsbronnen	Provincie gemeente Hilvarenbeek waterschap De Dommel
Actueel / actie	Vanuit de gemeente zijn er plannen voor het landschapspark Slibbroek i.c.m. Burgstad (woningbouw) Burgstad: bouw woningen, bedrijfslocaties, school), Planvorming door gemeente. Voor het Landschapspark heeft ontwerp bureau NieuwBlauw eerste schetsen gepresenteerd, Dit park beoogt uit te lopen naar het open gebied ten oosten van de provinciale weg.
Vervolgactie	Plannen bespreking met Brabants Landschap, ZLTO, projectleider provincie en waterschap

Projectnummer 1.19	
Gebiedsopgave 4	Woeste Gronden
Naam	Wateraanvoer richting Witte Kasteel en Blauwloop
Locatie	Het agrarisch gebied ten zuiden van de dorpskern van Loon op Zand. Vanaf RWZI De Spinder richting Witte Kasteel en Blauwloop.
Doel	Doel is om water vanuit het gebied nabij de RWZI de Spinder richting het Witte Kasteel en de Blauwloop te krijgen om onder andere het agrarisch gebied te voorzien van meer water en ook het grondwater aan te vullen.
Maatregel	Systeem aanleggen om water van nabij de Spinder naar het gebied te krijgen.
Betrokken partijen	Gemeente Loon op Zand, agrariërs, betrokken grondeigenaren, waterschappen.
Openstaande vragen	Welke mogelijkheden zijn er om water naar het gebied te krijgen? Welke vervolgacties zijn hiervoor nodig?
Aanpak	Momenteel loopt er een onderzoek dat gedaan wordt door Waterschap Brabantse Delta of het hydrologisch en ecologisch mogelijk is water het gebied van de Blauwloop en het Witte kasteel in te krijgen. Afhankelijk van de kansen moet een plan uitgewerkt worden. Voor de zomer 2021 is het onderzoek afgerond en wordt bezien of een vervolgonderzoek nodig is en of welke maatregelen in een project vormgegeven kan worden.
Planning realisatie	Vervolg onderzoek moet nog ingezet worden, uitvoering zal tijd vragen en is mede afhankelijk van beschikbare budgetten bij alle partijen. Eenvoudige zaken zouden al vanaf 2022 kunnen starten, maar er is ook een kans dat het project stopt vanwege ecologische en hydrologisch beperkingen.
Globale kosten	Nader te bepalen.
Dekking/ financieringsbronnen	REKS-middelen en evt. bijdragen vanuit gemeente en/of waterschappen.
Actueel	Verkenning is in uitvoering.
Vervolgactie	Nader te bepalen.

Projectnummer 1.20	
Gebiedsopgave 6	Overstromingsgebied
Naam	Herstel natuurlijke loop van het Oude Maasje
Locatie	Oudheusden
Doel	<p>Het Oude Maasje herstellen naar zijn oorspronkelijke loop waarmee er ruimte komt voor waterberging, biodiversiteit en wandel- en koelteplekken.</p> <p>Waterberging omdat er in Oudheusden zelf te weinig waterberging is</p> <p>Biodiversiteit vanwege huidige inrichting van het Oude Maasje met rechte oevers. Met natuurlijke oevers ontstaan hier veel meer mogelijkheden.</p> <p>Oudheusden en Herpt hebben weinig groene ruimte. Door het realiseren van dit project ontstaan koelteplekken en de mogelijkheid om in de schaduw te wandelen, de natuur op te zoeken en een hengel uit te gooien.</p> <p>De huidige inrichting is vooral grasland en akkerbouw. Daarmee heeft het een relatief hoge oppervlaktetemperatuur. Meer water en meer bomen/boschages zorgen voor meer koelte in het gebied en een landschappelijke plus in het gebied.</p>
Maatregel	Waterberging, klimaatadaptatie, biodiversiteit, recreatie en cultuurhistorie
Betrokken partijen	Waterschap Aa en Maas, gemeenten Heusden, diverse verenigingen en stichtingen
Openstaande vragen	Inhoudelijk is duidelijk hoe een en ander gerealiseerd kan worden. Hoe we de financiering rondkrijgen is nog een open vraag. Mogelijk kan dit gekoppeld worden aan woningbouw. Mogelijk ook een deel vanuit het waterplan (vergroten waterberging Oudheusden). Vraag is ook nog hoe zich dit verhoudt tot de Keur. Watervergunning is noodzakelijk. Ook is de gemeente niet overal grondeigenaar. Met name met de familie Muskens zijn er kansen om tot realisatie te komen. Wel is hier mogelijk strijdigheid met het gemeentelijk grondbeleid.
Aanpak	Opstellen businesscase met alle betrokken partijen
Planning realisatie	Nog niet ingepland is afhankelijk van woningbouwplanning, cofinanciering et cetera.
Globale kosten	Op basis van rapportage en actualisatie raming €260.000,-
Dekking/ financieringsbronnen	Nog verkenning/businesscase nodig

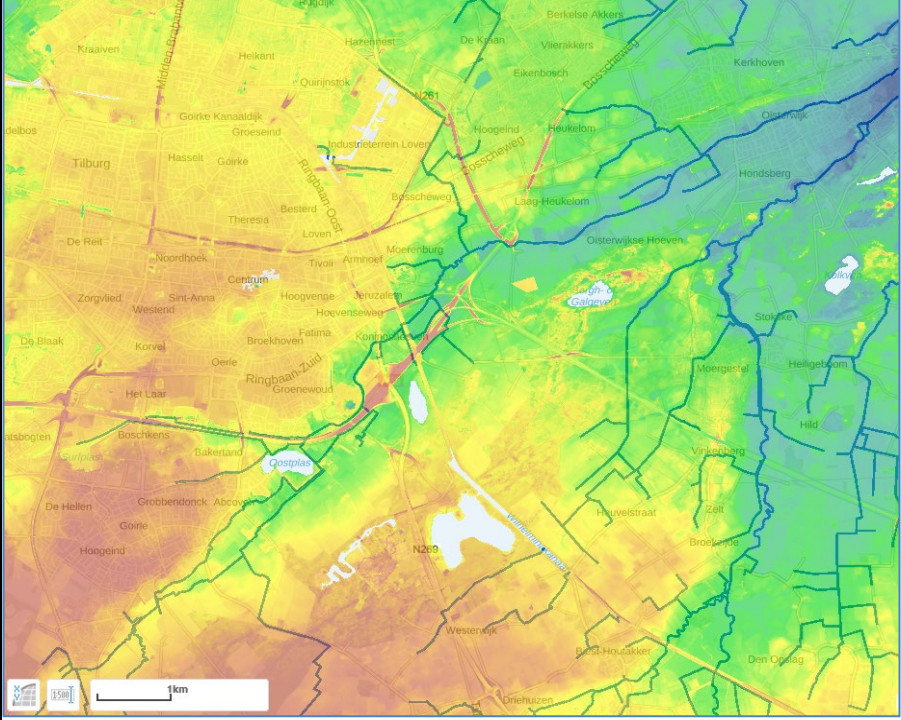
Projectnummer 1.21	
Gebiedsopgave 2	De Leije / Voorste Stroom
Naam	Bakertand
Locatie	Nieuwbouwwijk 755 woningen tussen Goirle en A58
Doel	Hittestress, wateroverlast en verdroging
Plan	<i>Nieuwe wijk duurzaam ontwikkelen met klimaatadaptie maatregelen.</i> Tussen Goirle en Tilburg is woningbouw gepland in het gebied Bakertand. “Vijfhonderd woningen in een groen dorpse en ruim opgezette woonwijk” (bron: gemeenteraad Goirle medio juni 2020). De Leij loopt in rechte lijnen met twee nagenoeg haakse bochten langs de zuid, oost en noordzijde langs de Oostplas, waarna deze met een derde haakse hoek de snelweg A58 kruist. De Leij dient nog over dit traject voor de KRW over een lengte van 1300 m te worden heringericht (hermeandering) met een vrije zone van tenminste 50 m. De Leij ligt ook hier tot de A58 in het natuurgebied Np75 Rovertse Leij/Nieuwe Leij waar Brabants Landschap beheerder is. Dit gebied valt samen met de beschermingszone van de gelijknamige Natte Natuur Parel (NNP 070). Het uitgangspunt is tenminste klimaatneutraal te bouwen. Inmiddels blijkt het nodig tenminste 755 woningen te bouwen.
Klimaatadaptatie maatregel	Naast klimaatneutraal bouwen zou binnen Bakertand extra maatregelen genomen kunnen worden ten behoeve van de klimaatadaptie in de regio. Deze kunnen bestaan uit extra groen, extra piekberging en extra waterconserveringsmaatregelen boven de normen voor klimaatneutraal bouwen. Om een prijs hiervoor te bepalen wordt gerekend op het creëren van extra berging in, rondom of onder de nieuwbouwwijk met een totale inhoud van 20 mm ten opzichte van het verharde oppervlak
Betrokken partijen	Ontwikkelbedrijf Bakertand

figuur 7: Bakertand

	gemeente Goirle,
Openstaande vragen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Is met het geplande aantal woningen de wijk nog klimaatbestendig/ waterneutraal in te richten inclusief een bijdrage aan de totale klimaatopgave. ➤ Welke klimaatadaptieve plus voor de regio kan in het gebied gehaald worden
Aanpak	Planuitwerking 2021
Planning realisatie	2022-2024
Globale kosten	€ 1,5 tot € 1,5 mln. ¹
Financieringsbronnen	Ontwikkeling woningen
Actueel / actie	
Vervolgactie	Extra klimaatmaatregelen inbrengen in de planontwikkeling

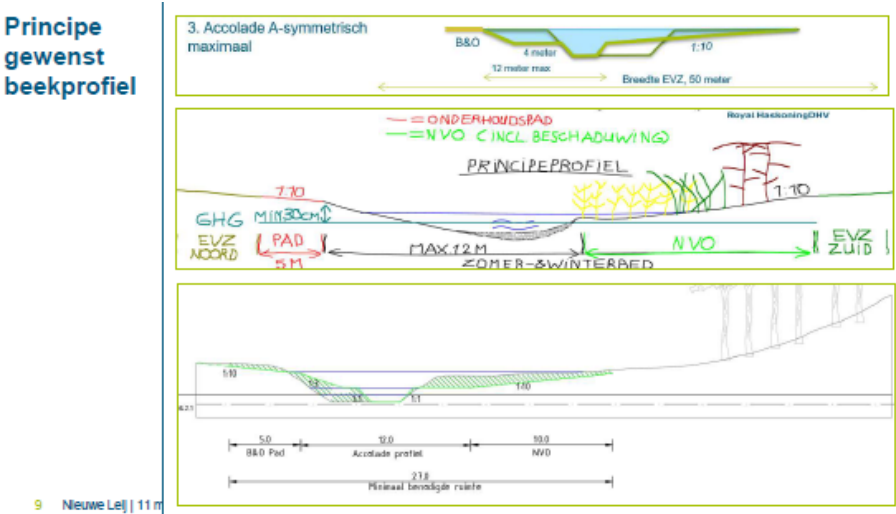
¹ uitgangspunten: 500 tot 755 woningen, klimaatberging 20 mm extra, € 400 à € 500,- per m³

Projectnummer 1.22	
Gebiedsopgave 2	De Leije / Voorste Stroom
Naam	Koningshoeven
Locatie	Gronden van de Abdij
	
	figuur 8: Abdij Koningshoeven en omgeving
Doel	Waterconservering, hittestressbestrijding, duurzame inrichting
Maatregel	Robuust beekdalbenadering; langs wandelverbinding naar Moerenburg vernatten van percelen van de Abdij
Betrokken partijen	Abdij, waterschap, aanliggende grondeigenaren
Openstaande vragen	➤
Aanpak	Onderzoek naar peilopzet en uitvoeren
Planning realisatie	2022
Globale kosten	Nihil
Financieringsbronnen	Abdij
Actueel / actie	Afgerond.
Vervolgactie	

Projectnummer 1.23	
Gebiedsopgave 2	De Leije / Voorste Stroom
Naam	Peilfluctuatie plassen
Locatie	Oostplas, Victoriameer, Hilverhoeve, ijsclub Moerenburg (Witte vlekken op de kaart (Algemene Hoogtekaart Nederland))
	 <p>The image is a topographic map of the Leijde/Voorste Stroom region in the Netherlands. It uses a color scale to represent elevation, with green and yellow indicating lower elevations and brown and red indicating higher elevations. Several water bodies are highlighted in white, including Oostplas, Victoriameer, and Hilverhoeve. The map shows a network of roads, rivers, and various urban and rural areas. Key locations labeled include Tilburg, Moerenburg, Hilverhoeve, and Hil. A scale bar at the bottom left indicates 1 km.</p>
	figuur 9: grote plassen in gebied Leijen/ Voorste Stroom
Doel	Droogtebestrijding
Maatregel	Tijdelijk opzetten van peil in plassen om water in droge periode te gebruiken
Betrokken partijen	Eigenaren van de waterpartijen zoals Beekse bergen (Victoriameer) Reylink + Roozen Van Hoppe (Hilverhoeve), gemeente Goirle (Oostplas), Rijkswaterstaat, waterschap, ZLTO Natuurorganisaties, Gemeenten
Openstaande vragen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rendement ➤ Welke mogelijkheden zijn er in relatie tot omliggende grondgebruik; agrariërs, woningen (kruipruimten, kelders), infrastructuur, ...
Aanpak	Onderzoeken van de mogelijkheden in de verschillende plassen in de omgeving
Planning realisatie	2023-2025
Globale kosten	ntb De kosten peilopzet zelf lijken nihil. De gevolgschade kan substantieel zijn
Financieringsbronnen	ntb
Actueel / actie	-
Vervolgactie	<ul style="list-style-type: none"> ➤ per plas overleg met betrokken partijen naar mogelijkheden ➤ onderzoek door waterschap naar rendement ➤ uitvoering testen

Projectnummer 1.24	
Gebiedsopgave	Generiek
Naam	Klimaatrobuuste Beekdalen
Locatie	<p>Generieke maatregelen</p> <p>figuur 10: Klimaatrobuust beekdallandschap (Bron: CoP Beken en Rivieren i.s.m. STOWA, tekeningen Ronald van der Heide)</p>
Doel	<p>Klimaatbewustheid van partijen vergroten klimaat adaptiviteit van projecten vergroten toetssteen voor concrete projecten</p>
Maatregel	<p>Klimaatrobuuste beekdalen betreft het totaalconcept voor hellende gebieden en omvat het gehele stroomgebied van een beek. Van bron tot monding, van hoge zandrug tot de stroomprofiel, met de diepgang van grond naar oppervlaktewater, in een complexe combinatie van water en bodemsysteem, waarin alles met elkaar samenhangt.</p> <p>De STOWA heeft hiervoor een praatplaat ontwikkeld waarin voor de vier belangrijkste ruimtelijke functies -waterbeheer, landbouw, natuur en stad – is uitgewerkt welke maatregelen er genomen kunnen worden. Zowel in het water- als het bodemsysteem. Het uitgangspunt bij alle maatregelen is: natuurlijk waar het kan, technisch waar het moet. De plaat en alle deelplaten zijn te downloaden vanaf www.stowa.nl/praatplaat. Alle platen zijn rechtensvrij te gebruiken, met bronvermelding.</p> <p>Het palet aan maatregelen op de praatplaat schetst een denkrichting en pretendeert niet uitputtend te zijn. Uiteindelijk vraagt ieder stroomgebied om maatwerk.</p>
Betrokken partijen	<p>STOWA <i>Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer. Het kenniscentrum van de regionale waterbeheerders in Nederland</i></p>
Openstaande vragen	-
Aanpak	-
Planning realisatie	-
Globale kosten	-
Financieringsbronnen	-
Actueel / actie	-
Vervolgactie	-

Projectnummer 1.25	
Gebiedsopgave 1	Brongebied
Naam	Gebruik haarvaten
Locatie	<p>Generieke maatregel in alle detailontwatering</p>
	<p>figuur 11: Klimaatrobuust beekdal Natuur (bron <i>Bron: CoP Beken en Rivieren i.s.m. STOWA, tekeningen Ronald van der Heide</i>)</p>
Doel	Droogtebestrijding
Maatregel	Robuuste Beekdalbenadering: sloten dempen, sloten verontdiepen, LOP-stuwen inzetten, drempels in sloten
Betrokken partijen	ZLTO, Natuurorganisaties, gemeenten, waterschap
Openstaande vragen	➤
Aanpak	Kleinschalig overleg, grootschalig organiseren
Planning realisatie	ntb
Globale kosten	ntb
Financieringsbronnen	ntb
Actueel / actie	-
Vervolgactie	-

Projectnummer	Nieuwe Leij Vallei Tilburg (tussen a58 en Wilhelmina kanaal)
Gebiedsopgave	Opgaven verstedelijking, onderwijsinstelling en ziekenhuis worden integraal opgepakt met water- en natuurontwikkeling. Gezamenlijk doel is een leefbaar woon en werkklimaat, waarbij aandacht is voor de klimaatopgaven.
Naam	Nieuwe Leij Vallei
Locatie	
Doel	Droogtebestrijding, hittestress, wateroverlast, waterberging
Maatregel	<ul style="list-style-type: none"> - 2,6 km beekherstel door micromeandering en aangepast maaibeheer - Het beekdal klimaatrobuuster en natuurlijker inrichten - Realisatie ecologische verbindingzone - Klimaatrobuuste inrichting van nieuw ziekenhuis en overige ontwikkelingen. <p>Principe gewenst beekprofiel</p>
Betrokken partijen	ETZ, Gemeente Tilburg, Provincie Noord-Brabant (bijdrageregeling en subsidieregeling), Waterschap De Dommel en overige partijen in het gebied (Hacas, ocl, etc).

Openstaande vragen	- Inrichtingsvisie wordt de zomerperiode afgerond. Daarna wordt nagedacht over de uitvoeringsorganisatie/aanpak																																			
Aanpak	Planuitwerking 2023. Start uitvoering eerste deelgebied begin 2024 tot en met 2027																																			
Planning realisatie	<p>Uitvoering tussen 2023 – 2027</p> 																																			
Globale kosten	<p>Kosten beekherstel, zie hieronder. Overige kosten bijvoorbeeld voor klimaatrobuuste inrichting volgt rond augustus 2023. Dit zit dus nog niet in de onderstaande projectkosten.</p> <table border="1" data-bbox="483 1144 1406 1451"> <tr> <td>Totale projectkosten per deelproject</td> <td colspan="4">€ 1.062.500,00</td> </tr> <tr> <td>Uitsplitsing kosten</td> <td colspan="4" style="text-align: center;">+</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Totaal geraamde subsidiabele kosten</td> <td>kosten tlv KRW</td> <td>kosten tlv DPRA PNB</td> <td>kosten tlv DHZ</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Bijdrage derden Rijk</td> <td></td> <td></td> <td>€ 265.625,00</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Bijdrage waterschap</td> <td></td> <td></td> <td>€ 398.437,50</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Bijdrage provincie</td> <td></td> <td></td> <td>€ 398.437,50</td> </tr> <tr> <td>Totaal gevraagde subsidiebedrag per deelproject</td> <td colspan="4">€ 664.062,50</td> </tr> </table>	Totale projectkosten per deelproject	€ 1.062.500,00				Uitsplitsing kosten	+					Totaal geraamde subsidiabele kosten	kosten tlv KRW	kosten tlv DPRA PNB	kosten tlv DHZ		Bijdrage derden Rijk			€ 265.625,00		Bijdrage waterschap			€ 398.437,50		Bijdrage provincie			€ 398.437,50	Totaal gevraagde subsidiebedrag per deelproject	€ 664.062,50			
Totale projectkosten per deelproject	€ 1.062.500,00																																			
Uitsplitsing kosten	+																																			
	Totaal geraamde subsidiabele kosten	kosten tlv KRW	kosten tlv DPRA PNB	kosten tlv DHZ																																
	Bijdrage derden Rijk			€ 265.625,00																																
	Bijdrage waterschap			€ 398.437,50																																
	Bijdrage provincie			€ 398.437,50																																
Totaal gevraagde subsidiebedrag per deelproject	€ 664.062,50																																			
Dekking/ financieringsbronnen	GOB, provincie Noord Brabant (bijdrageregeling en subsidieregeling water en bodem, Waterschap de Dommel, Gemeente Tilburg) ontwikkelende partijen.																																			

Projectnummer 1.27	
Gebiedsopgave 6	Overstromingsgebied
Naam	Klimaatpark en waterberging Drunen Noord
Locatie	Drunen
Doel	Het komen tot een oplossing van de restopgave van het knelpunt wateroverlast bij Drunen Noord-West.
Maatregel	Waterberging, klimaatadaptatie en biodiversiteit
Betrokken partijen	Waterschap Aa en Maas, gemeente Heusden
Openstaande vragen	Op dit moment is een hydraulische/hydrologische studie gaande om de mogelijke maatregelen te verkennen voor deze problematiek. Gedacht wordt aan waterberging ter grootte van 1 hectare op basis van een eerder verkennende studie. Deze waterberging is gelegen in de oksel van de nieuwe aansluiting op de A59 daarmee kan verder invulling gegeven worden aan de natuurwaarden van de Baardwijkse overlaat, het opvangen van water en het realiseren van een koeltelocatie.
Aanpak	Eerst onderzoek voltooien en daarna op basis daarvan opstellen businesscase.
Planning realisatie	Na onderzoek en gunstige uitkomst en beschikbare dekking realisatie in de periode 2023-2027
Globale kosten	Eerste inschatting €1.000.000,-
Dekking/ financieringsbronnen	Gedacht wordt aan waterplan Heusden, Waterschap Aa en Maas, inzet impuls gelden en REKS gelden.

Projectnummer 1.28	
Gebiedsopgave 2	De Leije / Voorste Stroom
Naam	Uitloopgebied Tilburg ten noorden van het kanaal (Moerenburg)
Locatie	<p>Hoek stedelijk gebied ten westen van de A58 en ten oosten van het Wilhelminakanaal</p> <p>The image is an aerial photograph of the Moerenburg area in Tilburg, Netherlands. It shows a complex network of waterways, including the Leij and the Voorste Stroom, which are highlighted in blue. The area is characterized by a mix of urban development, green fields, and infrastructure like the A58 highway. A scale bar at the bottom left of the image indicates 0.3 km.</p>
	figuur 12: Moerenburg c.a.
Doel	Droogtebestrijding, hittestress
Maatregel	<p><i>Meandering, Peilopzet, waterconservering.</i></p> <p>De waterpartijen van de voormalige zuivering Moerenburg zijn verbonden met de Leij. Deze vijvers fungeren als opvang van hemelwater uit de stad en geven water met vertraging af aan de Leij (peilfluctuatie ca. 1 m)</p> <p>Het gebied tussen de dekzandruggen overstroomt regelmatig. Vele delen zijn dan ook aangemerkt als Regionaal waterbergingsgebied en reservering waterberging en behoren tot het normvrije beekdal. In dit gebied kunnen voor de klimaatadaptatie ons vooral richten op het behoud en versterking van de groen/blauwe contouren, waarmee tevens de watervoerendheid benedenstrooms kan worden bediend.</p>
Betrokken partijen	Waterschap, Gemeente Tilburg
Openstaande vragen	-
Aanpak	Gerealiseerd
Planning realisatie	Gerealiseerd
Globale kosten	-
Financieringsbronnen	-
Actueel / actie	-
Vervolgactie	Gebied behouden als groen blauwe mantel

Projectnummer 1.29	
Gebiedsopgave 5	Jonge Ontginningen
Naam	Waterberging de Biezen
Locatie	Gemeente Dongen
Doel	Wateroverlast problematiek oplossen in de wijk de Biezen, geen water afwentelen naar naastgelegen wijk, koelte genereren en bijdragen aan een evenwichtigere waterbeschikbaarheid voor landbouw en natuur.
Maatregel	Hemelwater uit de wijk de Biezen opvangen en bergen in het aangrenzende landelijk gebied om wateroverlast te voorkomen. Door: verbreden van bestaande watergang, aanplant van groenmassa in de vorm van bomen en struiken t.b.v. verdamping en infiltratie van water t.b.v. grondwatersuppletie. Bijkomende aspecten; verbeteren van de biodiversiteit, vergroening, recreatie verminderen van de hittestress.
Betrokken partijen	Bewoners, grondeigenaar, pachter, gemeente Dongen, waterschap Brabantse Delta.

Aanpak	<p>Op basis van het hydraulisch rapport minimaal 4400 m3 extra waterberging aanbrengen in de vorm van oppervlakte water. Door verbreden van watergang. Wenselijk is 10.000m3</p> <p>Hiervoor de benodigde grond aankopen en bestemmen voor waterberging.</p> <p>Afspraken maken voor dimensioneren van het natte profiel en onderhoud met waterschap en aangrenzende particuliere grondeigenaren.</p> <p>Afspraken over aansluiten op bestaande watergangen en Onkelsloot.</p> <p>Afkoppelen overstort</p> <p>Vergroten uitstroomcapaciteit duikers vanuit de wijk.</p> <p>Afwaarderen van de aangekochte grond.</p> <p>Maken klimaatrobust ontwerp aan de hand van aangekochte m2 grond en beschikbare ruimte. Kijken naar nevenfuncties en externe financieringsbronnen.</p> <p>Bestemming aanpassen d.m.v. RO procedure en evt. afwaarderen grond.</p> <p>Overleg met TenneT en beheerder leidingenstrook</p>
Planning realisatie	Vorbereiding 2022
Globale kosten	€314.000
Dekking/ financieringsbronnen	<p>Werkzaamheden t.b.v. aanpassen duikers en drempels in de wijk, alsmede de grondverwerving t.b.v. 4400 m3 waterberging, wordt financieel verantwoord in het uitvoeringsprogramma van het VGRP.</p> <p>Het afwaarderen van van.de grond en de civieltechnische werkzaamheden om te komen tot wateropvang en infiltratie alsmede de klimaatgerelateerde inrichting (zoals aanplant bomen) komen in aanmerking voor een bijdrage vanuit een klimaatfonds.</p>

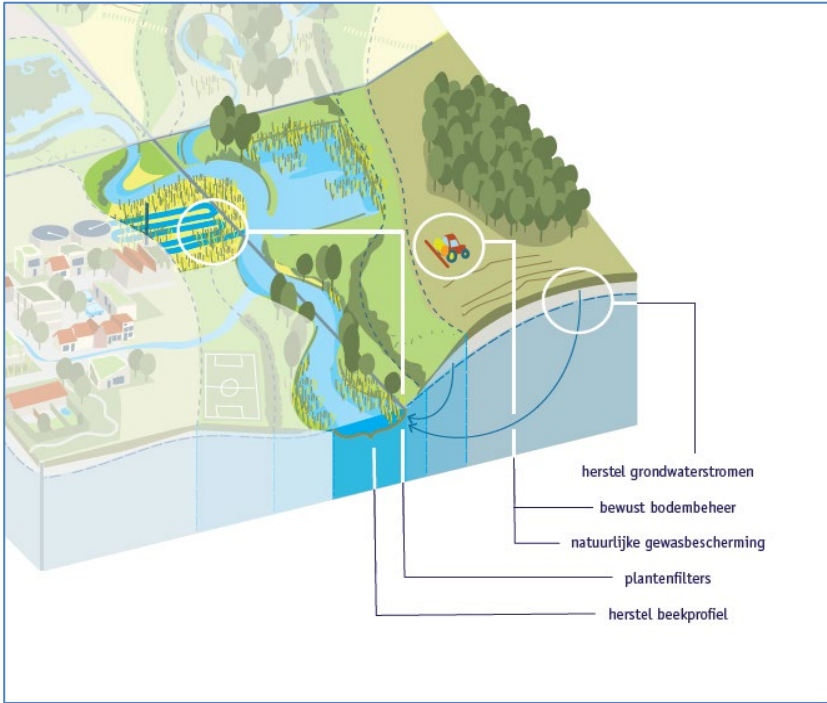
Bodemverbetering op agrarische gronden

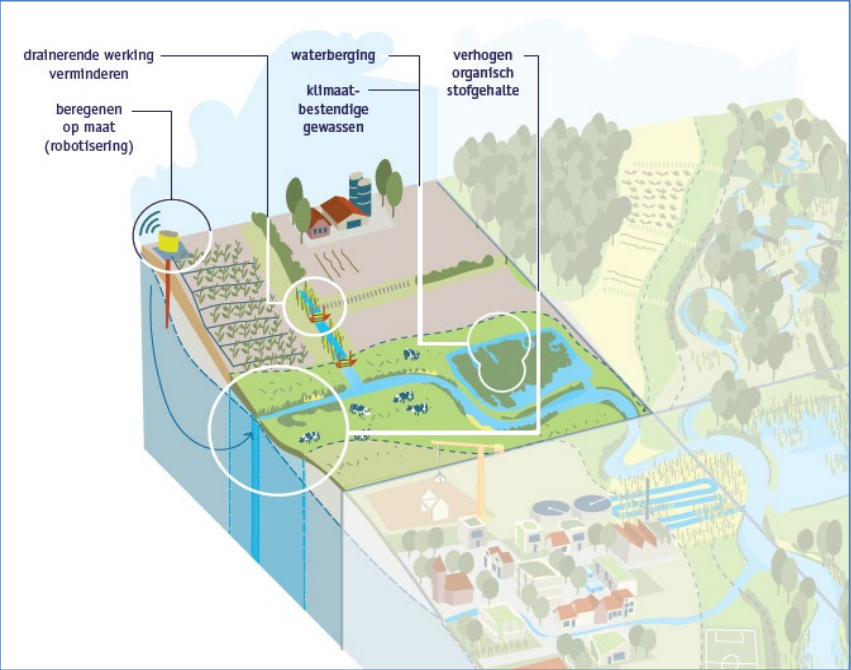

Projectnummer 2.01	
Gebiedsopgave	Generiek
Naam	Klimaatadaptatie via duurzaam bodembeheer HvB
Locatie	Agrarisch gebied regio Hart v Brabant
Doel	Stimuleren duurzaam bodembeheer t.b.v. klimaatadaptatie en vergroten klimaatrobustheid in landbouw
Maatregel	<p>1) Stimuleren boeren meer koolstof vastleggen dan uitstoten, verbeteren bodemvruchtbaarheid en leven/biodiversiteit. Realiseren verdienmodel waar lokale bedrijven boeren betalen voor koolstofvastlegging.</p> <p>2) Adviseren boeren over klimaatadaptief bodembeheer gekoppeld aan BodemUp (o.a. robuustere bodem door koolstofvastlegging, verdichting tegengaan, waterbeheer/berging)</p>
Betrokken partijen	ZLTO, bedrijven/instellingen regio, agrariërs (kennisinstellingen?)
Openstaande vragen	
Aanpak	Opstellen projectplan (globaal=> 1)werven bedrijven/instellingen, werven boeren, opstellen individuele CO2 plannen, uitvoering, monitoring en communicatie. 2) ontwikkelen module klimaatadaptatie, training adviseurs, werving en advisering boeren, monitoring)
Planning realisatie	2022-2023
Globale kosten	€ 600.000 PM
Dekking/ financieringsbronnen	<p>1) Voorfinanciering nodig voor opstart. Later betalen marktpartijen vastlegging CO2.</p> <p>2) BodemUp 2.0 provincie bezig met aanbesteding. Start begin 2023. Voor klimaatadaptief deel financiering nodig vanuit regio</p>
Actueel	Nog ideefase, maar wel relatief makkelijk en kansrijk op te schalen naar regio
Vervolgactie	

Projectnummer 2.02	
Gebiedsopgave	Generiek
Naam	Grond weerbaarder maken en bodemleven stimuleren
Locatie	Gehele gebied Regio Hart van Brabant
Doel	<p>Grond weerbaarder maken en bodemleven stimuleren</p> <ul style="list-style-type: none"> - Droogte ja, vasthouden van water in de bodem en bodemerosie voorkomen - Hitte nee - Wateroverlast ja, verbetering sponswerking vermindert oppervlakkige afstroming - Overstroming ja, verbetering sponswerking vermindert oppervlakkige afstroming - Duurzaam Ja, indirect besparing waterverbruik en effect op grondwater
Maatregel	<p>Grond weerbaarder maken en bodemleven stimuleren (voorlichting en ondersteunen)</p> <ul style="list-style-type: none"> - juiste gewasrotatie, - het inzaaien van groenbemesters - het toevoegen van organische stof - duurzame grondbewerking - Ook koppelen aan biodiversiteit
Betrokken partijen	<p>Agrariërs, ook niet leden van ZLTO. Gedacht wordt aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hilverboeren. Jan vd Broek ('t Schop) - Bart Ketelaars - In Reusel zit een voorbeeldboer, die Kees van Haaren kent - Voedselbos/ bioboerderij <p>Gemeenten Kennisinstituten</p>
Openstaande vragen	Welke rol nemen we hierbij in als overheid? En wat vraagt dit van ons bestaande beleid?
Aanpak	We zijn daarom voornemens duurzame boeren te verenigen, door hen te benaderen en te ondersteunen. Zij krijgen dan een soort trekkersrol als duurzame boeren waarbij de lokale marktproducten worden weggezet t.b.v. korte keten. Het gaat hierbij om het organiseren, verenigen, optimalisatiekansen te onderzoeken voor hen en ervaringen te delen. Dit door middel van het organiseren van een inspiratiedag. Ook denken aan geschikte teeltgewassen in nieuw klimaat.
Globale kosten	Koppeling met lopende subsidies ZLTO

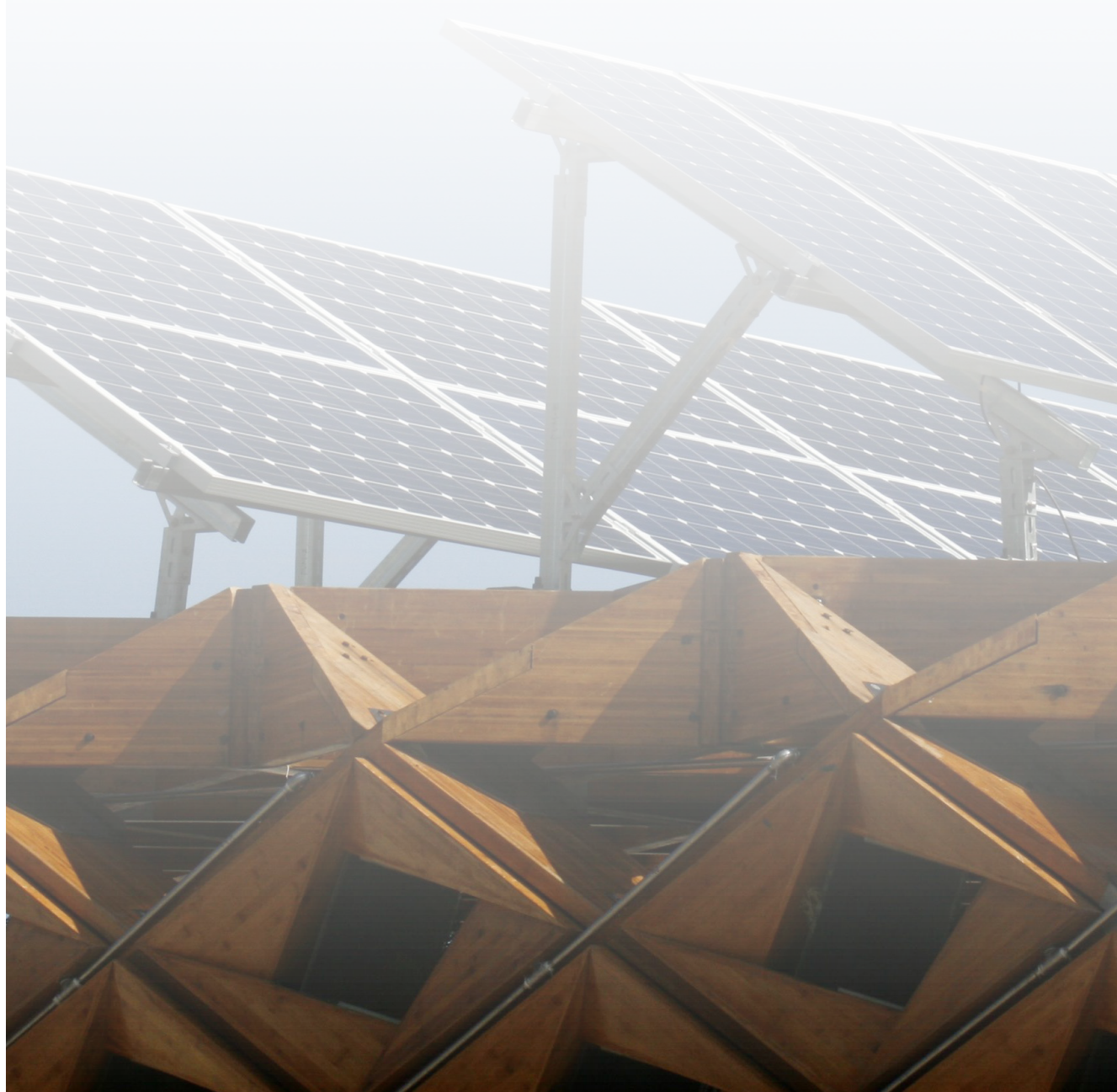
Dekking/ financieringsbronnen	- Gemeente Hilvarenbeek, voor een deel van de 30k jaarlijks voor klimaatmaatregelen uit de REKS (overleg en onderzoek)
Actueel	Nog inventariseren bij Hilverboeren voor wat betreft kansen. Gemeente en waterschap ondersteunend.
Vervolgactie	Nog inventariseren bij Hilverboeren. Welke rol wensen zij te hebben en wat verwachten zij van de gemeente.

Projectnummer 2.03	
Gebiedsopgave	Generiek
Naam	Onderzoek naar klimaatadaptieve teelten
Locatie	<p>Generieke maatregel bv voor Pachtgronden bij Koningshoeve</p>
	<p>figuur 13: Klimaatrobuust beekdallandschap kwaliteit <i>(Bron: CoP Beken en Rivieren i.s.m. STOWA, tekeningen Ronald van der Heide)</i></p>
Doel	Waterconservering, duurzame inrichting
Maatregel	<p>Robuust beekdalbenadering</p> <p>Onderzoek naar optimale teeltkeuze in klimaat veranderende en daarmee omgeving veranderende situatie</p> <p>Koningshoeve leent zich voor natuur-inclusieve landbouw. De pachter van de gronden van het klooster heeft eeuwigdurende pacht. Er zit spanning op de doelen van de pachter en de natuurdoelen</p>
Betrokken partijen	<p>Agrariërs (ZLTO, ..), onderzoeksinstituten (WUR) Abdij?, waterschap De Dommel</p>
Openstaande vragen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wat is de beste teelt i.v.m. verkoeling braak, gras, mais, bos? ➤ Welke teelten zijn er in het veranderende klimaat rendabel? ➤ Wat is de beste landbouw op enkeerdgronden?
Aanpak	Vragen bij onderzoeksinstituten (bv LUW); wat is al bekend zoeken naar voorbeeldprojecten
Planning realisatie	2025
Globale kosten	ntb
Financieringsbronnen	-
Actueel / actie	-
Vervolgactie	-

Projectnummer 2.04	
Gebiedsopgave	Generiek
Naam	Korte Kringloop projecten; Bodem Up; Biodiversiteitsmonitor
Locatie	<p>Generieke maatregel voor plangebied (en daar buiten)</p> <p>The diagram illustrates a cross-section of a river valley with various agricultural and water management practices. Key features include: <ul style="list-style-type: none"> drainerende werking verminderen (reducing drainage effect) and beregenen op maat (robotisering) (precision irrigation/robotics) on the left side of the valley. waterberging (water storage) and klimatebestendige gewassen (climate-resilient crops) in the middle section. verhogen organisch stofgehalte (increasing organic matter content) on the right side. The valley contains a river, fields, trees, and a small settlement with houses and a school. The diagram is a 3D-style illustration showing the relationship between land use, water flow, and climate resilience.</p>
	<p>figuur 14: Klimaatrobuust beekdal Landbouw (bron Bron: CoP Beken en Rivieren i.s.m. STOWA, tekeningen Ronald van der Heide)</p>
Doel	Duurzaamheid, droogtebestrijding
Maatregel	<p>Er lopen verschillende ‘korte kringloop’ (studie)projecten zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ verwerken van sloopmaaisel en Bokashi ✓ Bodem-up, een ZLTO traject met nu al 350 deelnemers voornamelijk Akkerbouw, tuinbouw en boomkwekers die erg afhankelijk zijn van een goede bodemstructuur. ✓ Biodiversiteitsmonitor (voornamelijk voor melkveehouders) Ook hierin is bodem een onderdeel. <p>onderzoek klimaat adaptieve teelten</p>
Betrokken partijen	ZLTO, agrariërs
Openstaande vragen	➤
Aanpak	Effectiviteit en efficiëntie
Planning realisatie	ntb
Globale kosten	ntb
Financieringsbronnen	ntb
Actueel / actie	<p>Locaties deelnemers zoeken</p> <p>Bodem Up moet komende jaren groeien van nu 350 deelnemers naar 1800 deelnemers.</p> <p>Voor de biodiversiteitsmonitor zoekt men 200 boeren</p>
Vervolgactie	-

Projectnummer 2.05	
Gebiedsopgave	Generiek
Naam	Klimaatslimme en duurzame landbouw
Locatie	In principe in het gehele gebied, maar met een specifieke focus op het waterlandschap.
Doel	<ul style="list-style-type: none"> - Verduurzamen van de landbouw - Klimaatbestendige landbouw - Verbeteren bodemstructuur - Verhogen biodiversiteit (via biodiversiteitsmonitor Brabants Bodem) - Verdien capaciteit voor de agrarische sector versterken
Maatregel	<ul style="list-style-type: none"> - Deelname van melkveehouders (en op termijn ook andere agrarische ondernemers) aan het project Brabants Bodem en de biodiversiteitsmonitor - Maken van (beheer)afspraken met agrarische ondernemers in het gebied van het waterlandschap (Green Deal)
Betrokken partijen	Provincie Noord-Brabant, gemeente Tilburg, waterschap De Dommel (en Brabantse Delta), Brabants Landschap, ZLTO, Duinboeren
Aanpak	Via het project Brabants Bodem worden ondernemers in het gebied ondersteund / gecompenseerd voor maatregelen gericht op klimaatadaptatie, het verbeteren van de bodem, het verhogen van biodiversiteit, et cetera.
Planning realisatie	Het huidige project Brabants Bodem loopt tot en met 2022. De mogelijkheden om dit in de hierop volgende jaren te verlengen worden verkend.
Globale kosten	Het huidige project Brabants Bodem is voorzien van financiering. Voor de verlening worden de kosten inzichtelijk gemaakt en wordt gezocht naar financiering. Ook voor specifiek het waterlandschap (zie factsheet) wordt nog gezocht naar financiering.
Dekking/ financieringsbronnen	Rijksmiddelen voor klimaatmaatregelen Programma Natuur
Actueel	Verschillende ondernemers in het gebied nemen deel aan de biodiversiteitsmonitor vanuit Brabants Bodem. Voor andere deelprojecten binnen Brabants Bodem wordt nog gezocht naar deelnemende ondernemers.
Vervolgactie	Verkennen mogelijkheden om het project na 2022 voort te zetten.

Klimaatadaptief bouwen

Projectnummer 3.01	
Gebiedsopgave	Generiek
Naam	Regionale klimaatscoretool
Locatie	Regio Hart van Brabant
Doel	Alle stedelijke ontwikkelingen binnen de regio Hart van Brabant worden getoetst en uitgevoerd conform één regionale maatlat/scoretool voor klimaatadaptief en waterrobuust (ver)bouwen, waardoor eenduidig wordt gewerkt aan het verminderen van wateroverlast, droogte en hittestress in de stedelijke gebieden van de regio.
Maatregel	<p>Ontwikkelen van een regionale klimaatscore tool, waarbij de landelijke maatlat (die het rijk eind 2022 uitbrengt) als basis dient en regionaal wordt verfijnt. Mogelijk kan de huidige klimaatscore tool van de gemeente Tilburg als basis dienen voor de regionale verfijning van de landelijke maatlat.</p> <p>Nadat de regionaal klimaatscore tool is ontwikkeld, zal deze worden geïmplementeerd bij de verschillende gemeenten.</p>
Betrokken partijen	Gemeenten in Regio Hart van Brabant en Waterschappen
Openstaande vragen	Peilen of alle Hart van Brabant gemeenten hier meerwaarde inzien.
Aanpak	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inlezen landelijke maatlat en verkennen kansen voor regionale verfijning 2. Opstellen regionale klimaatscore tool 3. Implementeren van deze tool binnen alle gemeenten
Planning realisatie	<p>1ste helft 2023 opstellen regionale klimaatscore tool</p> <p>2de helft 2023 implementeren regionale klimaatscore tool in de regio</p> <p>2024 worden alle nieuwe projecten via deze nieuwe tool uitgevoerd.</p>
Globale kosten	<p>Inschatting totale kosten circa € 25.000</p> <p>Specificatie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ontwikkelen regionale klimaatscore tool € 15.000 2. Implementeren klimaatscore tool € 10.000

Dekking/ financieringsbronnen	€8.500 gemeenten en waterschappen (ca €1000 per gemeente) €8.500 Bijdrage regeling (en/of Impulsregeling) € 8.500 Regionaal klimaatfonds
Actueel	
Vervolgactie	

Projectnummer 3.02	
Gebiedsopgave	Generiek
Naam	Opmaak klimaatbeleid en bewustwordingsacties
Locatie	Hilvarenbeek
Doel	Middels het uitbreiden het waterbeleid naar een integraal klimaatbestendig beleid willen we bijdragen aan oplossingen en gelijktijdig een aantrekkelijke omgeving realiseren. Daarbij het programma 'Klimaatmakers Hilvarenbeek' gebruiken om bewustwording te vergroten.
Maatregel	<p>Om de ambitie van de gemeente te realiseren is, buiten de aanpassingen in het rioolstelsel en openbare ruimte, het behoud aan aanscherping ten opzichte van het hydrologisch neutraal bouwen ten opzichte van de Keur nodig die vanaf 2017 in de gemeente geldt.</p> <p>Binnen het bewustwordingsprogramma 'Klimaatmakers Hilvarenbeek' worden acties opgezet die iedere inwoner en ondernemer uit Hilvarenbeek de kans te geven mee te participeren in de wateropgaven. Hiermee creëren we een 'waterbewustzijn' en draagvlak voor te nemen maatregelen.</p>
Betrokken partijen	<ul style="list-style-type: none"> - Inwoners - Gemeenten - Waterschap
Globale kosten	<p>10k in 2022 voor integraal klimaatbestendig beleid.</p> <p>10k + 10k jaarlijks voor communicatie Klimaatmakers en acties</p>
Dekking/ financieringsbronnen	<ul style="list-style-type: none"> - Ondersteuning en advies vanuit het waterschap - Subsidiekansen gebruiken zoals DPRA Hoge zandgronden <p>10k in 2022 voor integraal klimaatbestendig beleid.</p> <p>10k + 10k jaarlijks voor communicatie Klimaatmakers en acties</p>
Vervolgactie	Aanvragen nog organiseren

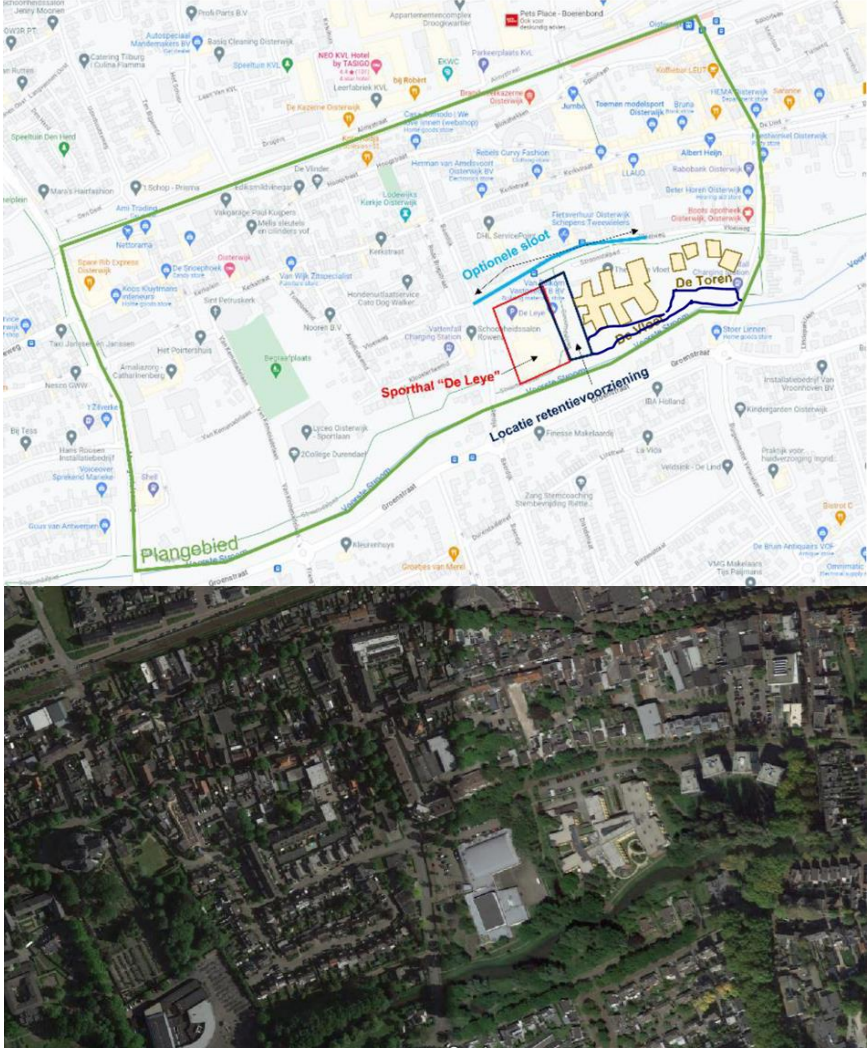
Projectnummer 3.03	
Gebiedsopgave	Generiek
Naam	Educatie en bewustwording over klimaat
Locatie	Hele gebied
Doel	Inwoners van het gebied meer bewust maken van klimaatverandering en klimaatadaptatie om hen te stimuleren maatregelen te nemen in de eigen leefomgeving.
Maatregel	Klimaat verbinden aan recreatieve en educatieve activiteiten: <ul style="list-style-type: none"> - Ondersteunen educatieve boerderij Pauwelshoeve - Realiseren Klimaatboom (kruising tussen kunstwerk en speeltoestel gericht op het beleven van klimaatverandering en ervaren hoe hiermee om te gaan)
Betrokken partijen	Gemeente Tilburg, Midpoint Brabant / House of Leisure, Waterschap De Dommel, Pauwelshoeve, toekomstig exploitant Klimaatboom
Openstaande vragen	Waarmee kunnen we de educatieve boerderij ondersteunen? Wat is er nodig om de klimaatboom te realiseren in het gebied?
Aanpak	In samenwerking met de genoemde partijen wordt gewerkt aan de maatregelen. Waar nodig worden hierbij andere partijen betrokken.
Planning realisatie	Ondersteuning Pauwelshoeve: doorlopend Klimaatboom: nog niet bekend
Globale kosten	Nader te bepalen.
Dekking/ financieringsbronnen	Nader te bepalen. Suggesties: <ul style="list-style-type: none"> - Klimaatfonds gemeente Tilburg. - Rijksbijdrage klimaat
Actueel	Ondersteuning Pauwelshoeve: een ontwerp voor de omgeving van de Pauwelshoeve wordt uitgewerkt als onderdeel (deelopgave) van het waterlandschap. Klimaatboom: de businesscase wordt uitgewerkt en hierna volgt een principeverzoek bij de gemeente voor realisatie van de klimaatboom in het gebied. Hierna moet een planning voor realisatie tot stand komen.
Vervolgactie	Nader te bepalen.

Projectnummer 3.04	
Gebiedsopgave	Generiek
Naam	Bewustwording en stimuleren afkoppelen bij burgerparticipatie
Locatie	Regionaal
Doel	Inwoners bewust maken klimaatverandering en klimaatadaptatie t.b.v. stimulering eigen maatregelen
Maatregel	Regionale acties of communicatie Bv Tegelwippen, Waterrap maken op scholen enzovoort
Betrokken partijen	Gemeenten, waterschap, instellingen
Openstaande vragen	
Aanpak	PM
Planning realisatie	Doorlopend
Globale kosten	PM
Dekking/ financieringsbronnen	PM
Actueel	
Vervolgactie	

Projectnummer 3.05	
Gebiedsopgave 4	Woeste Gronden
Naam	Binnenstedelijk 013 parken
Locatie	Diverse locaties in Tilburg (locaties en ontwerpen bekend)
Doel	Hittestress, waterberging
Maatregel	Realisatie van 13 parken in Tilburg waar klimaatbestendigheid een belangrijke rol vervuld. (bijvoorbeeld Spoorpark in west en midden)
Betrokken partijen	Gemeente
Openstaande vragen	
Aanpak	Eind mei coalitieakkoord, dan ontwerpen en financiering, uitvoering
Planning realisatie	2022- 2026 eerste vier parken
Globale kosten	PM
Dekking/ financieringsbronnen	PM
Actueel	Eind mei 2022 coalitieakkoord, dan start ontwerp en komende vier jaar vier parken realiseren
Vervolgactie	013 parken in Tilburg (klimaatbestendigheid is daarin een belangrijke aanleiding): is onderdeel van de coalitiebesprekingen. Kans is groot dat realisatie van de 013 parken een plek krijgt in het coalitieakkoord. Dan gaan we op zoek naar financiering. Eind mei is de verwachting dat het coalitieakkoord rond is en dat ook de info over de 013 parkeren gedeeld kan worden.

Projectnummer 3.06	
Gebiedsopgave 6	Overstromingsgebied van de Maas/Laagland
Naam project	Klimaatpark en waterberging Vlijmen-Nieuwkuijk
Locatie	Vlijmen-Nieuwkuijk
Doel	Spelen en beleven in
Maatregel	Vanuit Systeemoverzicht Stedelijk Water is maatregel onderbouwd. Er wordt een waterberging ingericht die ingericht wordt als klimaatpark dat aansluit op een landschappelijke verbinding tussen Vlijmen/Nieuwkuijk en Haarsteeg. De gronden gaan uit de gemeentelijke pacht per 1 januari 2025 afhankelijk van de voortgang van het project en vergunningverlening.
Betrokken partijen	<ul style="list-style-type: none"> -Waterschap Aa en Maas -Gemeente Heusden -Rijkswaterstaat -Projectpartners in Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL) -Betrokken pachters
Openstaande vragen	Project heeft raakvlakken met GOL en daarmee is planning onzeker. Vergunningverlening RWS ivm passeren A59
Aanpak	Gestart is vanuit het Systeemoverzicht Stedelijk Water om maatregelen in beeld te brengen. Vanuit de impulsregeling en de klimaatsubsidie van de Provincie Noord-Brabant zijn middelen beschikbaar gesteld. In het Waterplan 2023-2027 is dit als maatregel benoemd. Vanuit GOL is nog een groencompensatie nodig. Dat gaat zijn beslag krijgen in dit klimaatpark.
Planning realisatie	In 2023/2024 engineering en voorbereiding en vanaf 2025 realisatie
Globale kosten	€2.800.000
Dekking/ financieringsbronnen	<ul style="list-style-type: none"> Waterplan Heusden Impulsregeling Provinciale subsidieregeling klimaat

	Verzoek aanvullende bijdrage vanuit Klimaatfonds
--	--

Projectnummer 3.07	Nieuw 2023
Gebiedsopgave 2	De Leije / Voorste Stroom
Naam	Waterretentie Vloeiweg (onderdeel van Ontwikkeling De Leye – Beekdal-park)
Locatie	<p>Tussen de Vloeiweg en de Voorste Stroom in Oisterwijk staan een aantal woongebouwen, woonzorgcentrum De Vloet en voormalig sportcentrum De Leye. Deze omgeving van de Baerdijk en Vloeiweg wordt her ontwikkeld. Hierdoor liggen er mogelijkheden om de bestaande kleine retentievijver uit te breiden. Aan de oostzijde hiervan staan 4 appartementencomplexen waarbij ook een waterretentievijver is gelegen. In de directe omgeving daarvan liggen mogelijkheden tot uitbreiding van deze vijver. Door deze te koppelen ontstaat een retentiegebied dat nodig is voor opvang van regenwater uit het hiervan noordelijk gelegen centrum van Oisterwijk. Het gehele retentiegebied langs de Voorste Stroom kan groen landschappelijk worden ingericht.</p>

Doel	<p>Aanleg van waterretentie bekken waarop in de toekomst regenwater vanuit het centrum naartoe geleid kan worden, in plaats van gemengd riool.</p> <p>Het beperken van de temperatuurstijging in het centrum van Oisterwijk, mede voor direct aangrenzend zorgcentrum.</p> <p>Bieden van overstromingsgebied van de Voorste Stroom om elders wateroverlast te voorkomen.</p> <p>Het creëren van een prettige woonomgeving door dit gebied groen en klimaat adaptief in te richten voor. Ook wordt een bijdrage geleverd aan de biodiversiteit.</p>
Maatregel	In het gebied worden de wadi's en infiltratiebekkens vergroot en geoptimaliseerd.
Betrokken partijen	<p>Opdrachtgever:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gemeente Oisterwijk <p>Stakeholders</p> <ul style="list-style-type: none"> - Waterschap de Dommel - Leystromen - Thebe De Vloet - Vereniging van Eigenaars De Parels van Oisterwijk - B-team Oisterwijk <p>Adviesbureau</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kempenadvies - Witteveen en Bos (ontwerp hemelwaterstelsel) <p>Uitvoering</p> <ul style="list-style-type: none"> - n.t.b. ontwikkelaar/aannemer
Openstaande vragen	<p>De precieze mogelijkheden voor extra waterretentie tussen De Leye en De Vloet en bij de 4 bestaande appartementengebouwen zijn nog niet concreet in beeld.</p> <p>Betrokken partijen zijn nog niet allen geïnformeerd.</p>
Aanpak	<p>In het centrum van Oisterwijk zijn weinig mogelijkheden om hemelwater te bergen en te infiltreren. Dit gebied, dat grenst aan het centrum, biedt deze mogelijkheid wel. De benodigde omvang van de retentievoorziening wordt mede bepaald door een principe ontwerp ("masterplan") van het toekomstig hemelwaterstelsel in de directe omgeving (inclusief centrumgebied) en de gemiddelde hoogste grondwaterstand. Met het waterschap wordt onderzocht wat de toegevoegde waarde kan zijn van een waterhoudende voorziening en overstromingsgebied in het plan.</p>

	
<p>Planning realisatie</p>	<p>De ontwikkeling van de woningen wordt aanbesteed in 2024. Het ontwerp en de aanvang van de sloop- en bouwwerkzaamheden zijn gepland in 2025. Onze voornemens zijn om gelijktijdig met het bouwrijp maken van het bouwplan ook de bestaande waterretentie ten westen van het woonzorgcentrum uit te breiden. Mocht hier onvoldoende berging voor het hele plangebied gecreëerd kunnen worden, wordt gezocht naar mogelijkheden voor koppeling en uitbreiding van de oostelijk gelegen bestaande waterretentie.</p>
<p>Globale kosten</p>	<p>Voor aanleg van het benodigde deel van het hemelwaterstelsel en realisatie van waterretentie voor de omgeving en aanleidende hemelwaterstelsel worden de globale kosten geraamd op € 570.000,-.</p>
<p>Dekking/ financieringsbronnen</p>	<p>Gemeente Oisterwijk (vanuit projectontwikkeling water/ klimaat) Waterschap de Dommel Provincie/Rijk (subsidies voor klimaatadaptatie en natuurontwikkeling)</p>

Projectnummer 3.08	
Gebiedsopgave 6	Overstromingsgebied van de Maas/Laagland
Naam project	Klimaat- en beleefpark Oranjepark Drunen
Locatie	Drunen
Doel	Spelen en beleven in een park waar waterberging, biodiversiteit de belangrijkste dragers zijn.
Maatregel	Het Oranjepark wordt getransformeerd van een traditioneel park met gras en bomen naar een klimaat en beleefpark. Hierin krijgen waterberging, schaduw, biodiversiteit, beleven, spelen en ontmoeten een plek. Vanuit het Systeemoverzicht Stedelijk Water is de wateropgave in beeld gebracht. Vanuit het beleidsplan beleven en spelen is de behoefte aangegeven en vanuit het groenbeleidsplan de groene invulling. Met de omgeving is een participatietraject gedaan. En er zijn een aantal voorlopige ontwerpen gemaakt. De civieltechnische uitwerking is in 2023 opgestart en het werk zal naar verwachting in 2024 in uitvoering komen
Betrokken partijen	-Gemeente Heusden
Openstaande vragen	
Aanpak	Gestart is vanuit het Systeemoverzicht Stedelijk Water om maatregelen in beeld te brengen. Daarnaast is vanuit het beleidsplan spelen en beleven een behoefte aanwezig om een plek van formaat te realiseren waar meer kan dan alleen spelen in een speeltuin. Door hier water, klimaat, biodiversiteit in verbinding te brengen met spelen en beleven willen we een bijzondere plek realiseren.
Planning realisatie	In 2023/2024 engineering en voorbereiding en vanaf 2024 realisatie
Globale kosten	Nog niet definitief geraamd is €500.000

Dekking/ financieringsbronnen

Waterplan Heusden, beleidsplan wegen, beleidsplan groen, beleidsplan spelen en beleven, beleidsplan openbare verlichting, mobiliteitsvisie. Verzoek tot aanvullende dekking uit Klimaatfonds.

Projectnummer 3.09	
Gebiedsopgave 6	Overstromingsgebied van de Maas/Laagland
Naam project	Dillenburgpark Drunen
Locatie	Drunen
Doel	Transformatie van een traditioneel park en sportpark naar een multifunctioneel park
Maatregel	Het Dillenburgpark is een park dat in het verleden een schenking was van de familie Lips aan de gemeenschap van de voormalige gemeente Drunen. Het park heeft jarenlang een traditionele inrichting gehad waarbij vooral een technisch functionele inrichting voor sportverenigingen heeft plaatsgevonden. Op dit moment is er een samenwerkings/participatietraject gaande waarin het park een transformatie ondergaat waardoor klimaat, school, beleven, spelen, biodiversiteit en waterberging een grote rol krijgen. Het plan zit in de ontwerpfase.
Betrokken partijen	-Gemeente Heusden -Stichting De Schroef -Scala scholen -Sportverenigingen
Openstaande vragen	Hoe ziet de toekomstige beheer- en exploitatie eruit? Hoe kunnen de verschillende stakeholders in het park een hechte samenwerking vasthouden
Aanpak	Vanuit verschillende gebiedsdialogen zijn partijen en behoeften bij elkaar gebracht. Vanuit verschillende beleidsvelden zijn behoeften en mogelijke financiële dekkingen verkend. Op dit moment is er een schetsontwerp waar op onderdelen nog bijgestuurd kan worden.
Planning realisatie	In 2023/2024 naderen verkenning. In 2025 engineering en voorbereiding en vanaf 2025/2026 realisatie

Globale kosten	Nog niet geraamd. Eerste inschatting €500.000
Dekking/ financieringsbronnen	Waterplan Heusden, beleidsplan wegen, beleidsplan groen, beleidsplan spelen en beleven, beleidsplan openbare verlichting, mobiliteitsvisie. Verzoek tot aanvullende dekking uit Klimaatfonds.

Projectnummer 3.10	
Gebiedsopgave 6	Overstromingsgebied van de Maas/Laagland
Naam project	Herontwikkeling omgeving Rembrandtlaan/Van Deelenstraat Oudheusden
Locatie	Oudheusden
Doel	Omzetten van een voormalige schoollocatie, watergang en omgeving naar een parklocatie voor de kern Oudheusden
Maatregel	In de omgeving van de Rembrandtlaan was een schoollocatie aanwezig die gesloopt is. Daar is voorzien in woningbouw. Direct grenzend aan deze locatie ligt een park met daarin de historische loop van het Oude Maasje. Door de jaren heen heeft dit een technische en vooral functionele inrichting gekregen. Het plan is om op deze locatie een integraal plan te maken waarin woningbouw, wateropvang, klimaat, biodiversiteit, spelen en beleven een plek krijgen in de Kern Oudheusden. Oudheusden heeft geen echt park tot haar beschikking. Met dit plan zou dat gerealiseerd kunnen worden. Status in 2023 is verkenningsfase en bijebrengen van opgaven. Volgende stap is het maken van schetsplannen en het zoeken naar een haalbare businesscase.
Betrokken partijen	-Gemeente Heusden -Ontwikkelaar of woningstichting -Verschillende belangenverenigingen in Oudheusden -Heemkundekring
Openstaande vragen	Welke partij gaan woningbouw ontwikkelen? Hoe zitten de verschillende belangen in het proces?
Aanpak	Vanuit verschillende gebiedsdialogen zijn partijen en behoeften bij elkaar gebracht. Vanuit verschillende beleidsvelden zijn/worden

	<p>behoefte en mogelijke financiële dekkingen verkend. Volgende stap is het maken van een schetsontwerp</p>
<p>Planning realisatie</p>	<p>In 2024 naderen verkenning. In 2025/2026 engineering en voorbereiding en vanaf 2026/2027 realisatie</p>
<p>Globale kosten</p>	<p>Nog niet geraamd.</p>
<p>Dekking/ financieringsbronnen</p>	<p>Woningbouwexploitatie, waterplan Heusden, beleidsplan wegen, beleidsplan groen, beleidsplan spelen en beleven, beleidsplan openbare verlichting, mobiliteitsvisie.</p> <p>Verzoek tot aanvullende dekking uit Klimaatfonds</p>

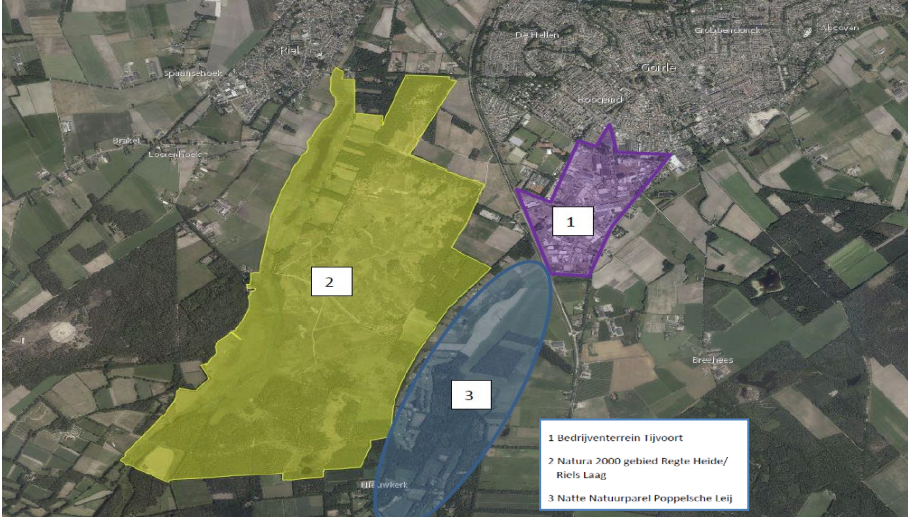
Maatregelen op bedrijventerreinen

Projectnummer 4.01	
Gebiedsopgave	Generiek
Naam	Klimaatadaptatie op bedrijventerreinen (Pilot Gilze en Rijen, Waalwijk, Hilvarenbeek)
Locatie	Aanpak voor alle bedrijventerreinen in de regio, 3 pilotgemeenten.
Doel	Het bedrijventerrein klimaatbestendiger maken door te vergroenen, door ruimte te maken voor infiltratie en vasthouden van regenwater en door de biodiversiteit te verhogen. Hierdoor neemt de hittestress af en naar verwachting heeft dit een positieve uitwerking op de aanliggende bebouwde kernen.
Maatregel	<p>Korte termijn</p> <p>Uitvoeren pilots in drie gemeenten (Hilvarenbeek, Waalwijk en Gilze en Rijen), waarbij de volgende stappen worden gezet (per gemeente 1 bedrijventerrein):</p> <ul style="list-style-type: none"> - opstellen kansenskaart - organiseren klimaatsafari, om bewustwording bij bedrijven te vergroten - aanbieden voucher voor klimaatscan op bedrijfsp perceel - realisatieplan per bedrijventerrein, rekening houdend met specifieke kenmerken van een bedrijventerrein (kwetsbaarheid voor wateroverlast en hittestress, onderhoudsbehoefte, ed), planning en inzicht in kosten, met onderscheid in quick wins (laaghangend fruit), korte en langere termijn. Aandacht voor wat mogelijk is in openbare ruimte en wat op percelen. Ook aandacht voor beheer en onderhoud. - programmering van maatregelen en uitvoering quick wins, zowel door gemeente in openbare ruimte als bedrijven op eigen perceel - aanpak evalueren en opschalen, bijvoorbeeld via af te sluit green deals
Betrokken partijen	Gemeenten Waalwijk, Hilvarenbeek, Gilze en Rijen (zowel beleids- als beheerafdeling), provincie Noord-Brabant, Midpoint Brabant, waterschap Brabantse Delta, Waterschap De Dommel, parkmanagement, Omgevingsdienst MWBrabant
Aanpak	1) Zoeken projectleider oktober 2022

	<p>2) Aanbesteden opstellen kansenkaarten voor 3 bedrijventerreinen in de drie genoemde gemeenten november-december 2022</p> <p>3) Opstellen kansenkaarten jan-juni 2023</p> <p>4) Gedurende deze periode houden klimaatsafari en verstrekken vouchers</p> <p>5) Opstellen realisatieplan per bedrijventerrein juli-december 2023</p> <p>6) Start met uitvoering eerste maatregelen jan 2024</p>
Planning realisatie	Start uitvoering quick wins 2024
Globale kosten	<p>Inhuur projectleider: 2 jaar, ½ dag per week: € 60.000,-</p> <p>Kosten opstellen kansenkaarten: €9000,- per bedrijventerrein, 3 bedrijventerreinen € 27.000,-</p> <p>Klimaatsafari's: € 1000,- per stuk, 3 bedrijventerreinen € 3.000,-</p> <p>Vouchers voor klimaatscan: € 500,- per stuk, per bedrijventerrein 10 € 15.000,-</p> <p>Totale kosten pilotfase € 105.000,-</p> <p>Let op: geen uitvoeringskosten opgenomen, nader te bepalen</p>
Dekking/ financieringsbronnen	<p>Bijdrage deelnemende gemeenten: € 17.500 x 3 € 52.500,-</p> <p>Bijdrage regionaal klimaatfonds € 26.250,-</p> <p>Bijdrage provincie € 26.250,-</p> <p>Project komt niet in aanmerking voor Impulsregeling. Bijdrage regionaal klimaatfonds € 26.250,- en bijdrage provincie € 26.250,-</p>
Actueel	Project is iets vertraagd van start gegaan

Projectnummer 4.02	
Gebiedsopgave 6	Overstromingsgebied
Naam	Verduurzaming bedrijventerreinen Waalwijk en Heusden
Locatie	Nader te preciseren
Doel	Verminderen wateroverlast en hittestress op de terreinen
Maatregel	Diverse in de openbare ruimte zowel als op privéterrein
Betrokken partijen	Ondernemers, gemeenten, parkmanagementorganisaties
Openstaande vragen	Welke maatregelen zijn al regulier, welke verdienen extra aandacht en (financiële) ondersteuning. Daarnaast terreinen specifiek maken.
Aanpak	Eerst brengen we exacte locaties in beeld. Daarna bekijken welke maatregel (regionale) ondersteuning verdient en hoe moet die er dan uit zien
Planning realisatie	Vanaf 2022
Globale kosten	PM
Dekking/ financieringsbronnen	Stimuleringsregeling, provinciale regeling, gemeente, waterschap, regio
Actuele status	Brede set aan maatregelen in beeld
Vervolgactie	Terreinen in beeld brengen

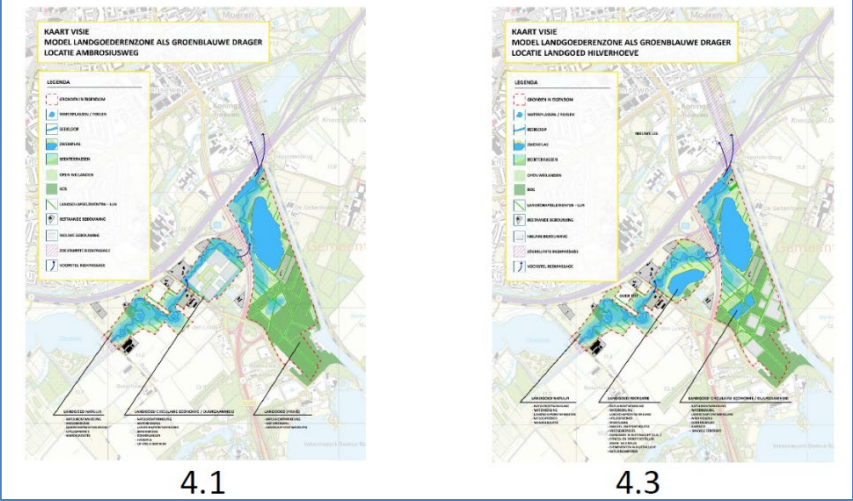
Projectnummer 4.03	
Gebiedsopgave 2	De Leije / Voorste Stroom
Naam	Bedrijvenpark Tijvoort
Locatie	Bedrijventerrein in het zuiden van Goirle
	figuur 15: Bedrijvenpark Tijvoort
Doel	Droogtebestrijding
Maatregel	<i>Hemelwater bufferen en nuttig inzetten in natuurgebied Regte Heide</i>
Betrokken partijen trekker	Bedrijvenpark ONS Tijvoort (initiatiefnemer, trekker) Brabants Landschap ZLTO, individuele agrariërs Gemeente Goirle Brabant Water Waterschap De Dommel
Openstaande vragen	Hoeveelheden opslagmogelijkheden waterkwaliteit irt N2000 gebied alternatieven voor gebruik water transportmogelijkheden bijdrage aan verdroging
Aanpak	Verkenning mogelijkheden uitwerking uitvoering
Planning realisatie	2022
Globale kosten	ntb
Financieringsbronnen	Bedrijvenpark ONS Tijvoort provincie Noord-Brabant Brabant Water
Actueel / actie	-
Vervolgactie	Verkenning met betrokken partijen

Projectnummer 4.04	
Gebiedsopgave 5	Jonge ontginningen
Naam	Hergebruik afvalwaterstromen door bedrijven op bedrijventerreinen Vossenberg en Kraaiven
Locatie	Bedrijventerrein Vossenberg en Kraaiven
Doel	Doel is om minder grondwater op te gaan pompen doordat bedrijven water van elkaar kunnen gebruiken.
Maatregel	Systeem aanleggen om water vanuit de bedrijven onderling met elkaar uit te kunnen wisselen.
Betrokken partijen	Gemeenten Tilburg, bedrijven Coca-Cola, Fuji, Agristo en IFF, waterschappen, Engie en provincie.
Aanpak	Na een eerste onderzoek is inzicht verkregen welke waterstromen bedrijven van elkaar kunnen gebruiken. Hiervoor zijn wel investeringen nodig en nog nader onderzoek. Bij de maximale variant waarbij jaarlijks 2.5 miljoen m3 uitgewisseld kan worden is de geschatte investering 10-12 miljoen. Samen met betrokken partijen moet verder uitgewerkt worden wat reële stappen en investeringen zijn.
Planning realisatie	Vervolg onderzoek moet nog ingezet worden, uitvoering zal tijd vragen en is mede afhankelijk van beschikbare budgetten bij alle partijen. Eenvoudige zaken zouden al vanaf 2022 kunnen starten.
Globale kosten	Erg afhankelijk wat het uiteindelijk doel wordt, maar geschat wordt maximaal tussen de 10 en 12 miljoen.
Dekking/ financieringsbronnen	Naast inzet van REKS-middelen ook een bijdrage van bedrijven en provincie.

Projectnummer 4.05	
Gebiedsopgave 1	Brongebied
Naam	Bedrijventerreinen klimaatadaptief Hilvarenbeek
Locatie	Diverse bedrijventerreinen in het brongebied
Doel	Klimaatmaatregelen opnemen bij de ontwikkeling van terreinen
Maatregel	Naast het dienen als waterbuffer is het de bedoeling zoveel mogelijk functies te stapelen; circulaire bedrijfsprocessen, groene inpassingen, hittestress voorkomen door waterinzet. Daarnaast duurzame energieopwekking
Betrokken partijen	Gemeenten, waterschappen, bedrijven, provincie
Aanpak	<p>Het is de bedoeling om bij deze ontwikkeling aan bedrijventerrein klimaatmaatregelen op te nemen. Naast het dienen als waterbuffer is het de bedoeling zoveel mogelijk functies te stapelen; circulaire bedrijfsprocessen, groene inpassingen, hittestress voorkomen door waterinzet.</p> <p>Daarnaast behoren duurzame maatregelen worden opgenomen zoals opgenomen in het 'regionale afsprakenkader ontwikkelen bedrijventerreinen Hart van Brabant 2020-2024'</p>
Globale kosten	Afhankelijk van de grootte aan bedrijventerrein en maatregelen zal het benodigde budget worden gevormd. Dit zal tussen 25k en 100k bedragen per locatie.
Dekking/ financieringsbronnen	<ul style="list-style-type: none"> - Gemeente Hilvarenbeek: Waterplan 2022-2026, 50k jaarlijks binnen meekoppelkansen groen/blauwe structuren en deel van de 30k jaarlijks voor klimaatmaatregelen uit de REKS (overleg en onderzoek) - Benedenstroomse gemeenten - Interreg (Huis van de Brabantse Kempen; Peter van Overdijk) - Waterschap: subsidies - Nationaal Groeifonds Subsidie - Werklandschappen van de toekomst - Stimuleringsregeling en provinciale regeling
Actueel	Bij ontwikkelingen als Slibbroek-Noord en Mierbeek-Noord (gemeente Hilvarenbeek)
Vervolgactie	Budget Waterplan 2022-2026 moet nog worden vastgesteld eind 2021

Projectnummer 4.06	
Gebiedsopgave 6	Overstromingsgebied
Naam	Klimaatadaptatie in hubs Heusden en Waalwijk
Locatie	Heusden (1 hub), Waalwijk (2 hubs)
Doel	Integratie van energieopwek, -opslag en klimaatadaptatie. Dit gebied kent relatief veel hubs die nog in de opstartfase zitten. Maatregelen op het gebied van klimaatadaptatie kunnen hier direct in meegenomen worden.
Maatregel	Te denken valt o.a. aan waterberging en extra groen in de gebieden.
Betrokken partijen	Gebiedspartijen.
Openstaande vragen	Proces voor Haven 8 is gestart, andere 2 moeten nog starten
Aanpak	Integrale gebiedsaanpak
Planning realisatie	PM
Globale kosten	PM
Dekking/ financieringsbronnen	PM

Projectnummer 4.07	
Gebiedsopgave 5	Jonge Ontginningen
Naam	Waterbeschikbaarheid De Moer vanuit bedrijventerrein Vossenber
Locatie	Gebied onder De Moer
Doel	Het landbouw- en natuurgebied bij de Moer voorzien van water om zo de kwaliteit van de natuur te verbeteren/grondwater aan te vullen en voor de landbouw water beschikbaar te hebben om te beregenen/grondwater aan te vullen. Doel is tevens om minder grondwater op te gaan pompen.
Maatregel	Systeem aanleggen om water vanuit het bedrijventerrein richting Huis ter Heide en het landbouwgebied te krijgen.
Betrokken partijen	Agrariërs, Natuurmonumenten, gemeenten Tilburg, Dongen en Loon op Zand, bedrijven Coca-Cola, Fuji, Agristo en IFF, waterschappen, Engie en provincie.
Aanpak	Na een eerste onderzoek is inzicht verkregen welke waterstromen bedrijven van elkaar kunnen gebruiken. Bij het vervolgonderzoek wat nu loopt wordt onderzocht hoe we water vanaf de bedrijven het gebied in kunnen krijgen en wat daar aan maatregelen voor nodig zijn. Denk aan extra zuiveringsstappen van het afvalwater van de zuivering van Engie.
Planning realisatie	Onderzoeken lopen, maar uitvoering kan gaan lopen vanaf 2022.
Globale kosten	Nog niet in beeld, maar inschatting is dat het om enkele tonnen gaat.
Dekking/ financieringsbronnen	Naast inzet van REKS-middelen ook een bijdrage van bedrijven, Natuurmonumenten en agrariërs. Hoeft niet altijd in geld te zijn.

Projectnummer 4.08	
Gebiedsopgave 2	De Leije / Voorste Stroom
Naam	Bedrijventerrein Upcycle Village Ambrosiusweg
Locatie	<p>Beekdal tussen Oostplas en kanaal</p> <p>figuur 16: planuitwerking Upcycle Village irt omgeving, door ondernemers</p>
Doel	Droogtebestrijding, bestrijding Hittestress, duurzaamheid
Plan	<p>Lokale ondernemers hebben het initiatief een grootschalig circulair bedrijventerrein aan te leggen (milieucategorie 4) aan de Ambrosiusweg voor het recyclen van bouw materiaal (Upcycle Village). Deze UpcycleHub zou in samenhang met de EnergieHub die in het gebied De Baars gepland is, kunnen worden ontwikkeld (windmolen(s), productie waterstof en zuurstof zonnepanelen op daken). Enkele kleinere bedrijventerreinen in de gemeente kunnen hierdoor vervallen waarmee daar vervolgens ruimte beschikbaar komt voor woningbouw. Voor wat betreft de oorspronkelijke locatie (4.1 zie figuur 18) ligt een conflictpunt met waterschap en provincie in verband met de waterberging en de ontwikkeling van de groenblauwe mantel. Op dit moment is het zelfs absoluut verboden te bouwen in dit Regionaal waterbergingsgebied volgens de Interim Omgevingsverordening (IOV).</p> <p>Na een breed alternatievenonderzoek voor de locatie voor het bedrijventerrein en ampel overleg tussen betrokken overheden is besloten 3 locaties (4.1, 4.1 en 4.3, zie figuur 18) in de omgeving van de Ambrosiusweg nader te onderzoeken op haalbaarheid in relatie tot omgeving en compensatie van maatschappelijke doelen, economie, werkgelegenheid, wateropgave, ecologie, klimaatadaptatie et cetera; een MER-studie.</p> <p>Op basis daarvan zal tussen de betrokken overheden een bestuurlijke keuze worden gemaakt voor een van de locaties.</p> <p><i>robuust beekdalbenadering;</i></p>
Klimaatadaptie maatregel	

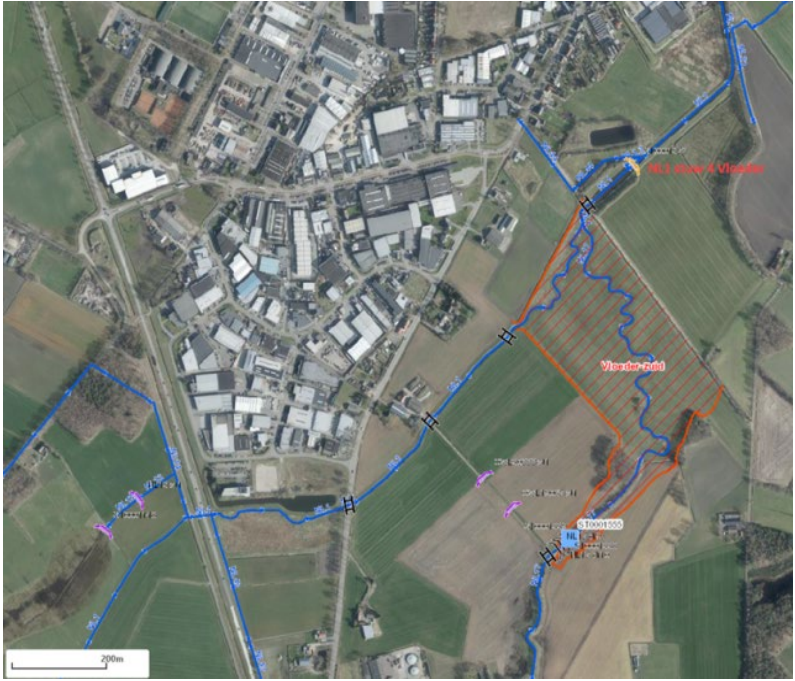
	<p>Naast klimaatneutraal bouwen en de compensatiemaatregelen die voor ieder van de drie locaties zullen moeten worden gerealiseerd. zouden extra maatregelen genomen kunnen worden ten behoeve van de klimaatadaptie voor de regio. Deze kunnen bestaan uit extra groen, extra piekberging en extra waterconserveringsmaatregelen. Dit zou kunnen bestaan uit 2 km waterloop / “een Leij erbij “ inrichting watersysteem één accoladeprofiel voor voldoende water in droge periode en kleine piekopvang in oevers. peilopzet voor vernatting, extra bergingsgebied voor opvang wateroverlast, ontlasten afvoer via Etz.</p>
Betrokken partijen	<p>Ondernemers Reyriink+ Roozen Van Hoppe Gemeente Hilvarenbeek Waterschap De Dommel Provincie Noord-Brabant</p>
Openstaande vragen	<p>➤ keuze plaats Recyclehub 4.1 – 4.2 - 4.3</p> <p>figuur 17: locatie alternatieven bedrijventerrein Ambrosiusweg</p>
Aanpak	Onderzoek gemeente en visietraject De Baars afronden
Planning realisatie	2022-2025
Globale kosten	<p>€ 2,- tot € 5,- mln. 3 km beekherstel en inrichten EVZ, wegkruising, grond waterberging buiten huidige gebieden</p>
Financieringsbronnen	Reyriink+ Roozen Van Hoppe, subsidie
Actueel / actie	
Vervolgactie	

Quick wins en afkoppelprojecten

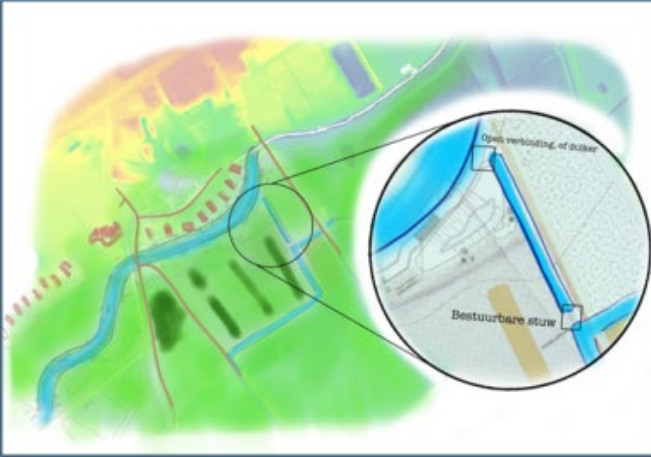

Projectnummer 5.01	
Gebiedsopgave 6	Overstromingsgebied
Naam project	Klimaatadaptiever Sportpark de Gaard
Locatie	Sportpark de Gaard
Doel	Klimaatadaptieve inrichtingen ivm verhogen speelluim op sportvelden (waterberging, hittestress), naast thema energie en communicatie
Maatregel	Speelluim verhogen door kunstgras/hybride. Onder kunstgras waterberging voor beregening van natuurgras. Hybridevelden geeft minder hittestress, wel waterberging en onderhoud nodig. Onderzoek hoe goede bespeelbaarheid behouden ivm droogte en extreme neerslag.
Betrokken partijen	Gemeente Waalwijk en Waterschap Brabantse Delta en voetbalvereniging
Openstaande vragen	
Aanpak	Uitwerken pva voor toekomstbestendig
Planning realisatie	PM
Globale kosten	PM
Dekking/ financieringsbronnen	Impulsregeling klimaatadaptatie (Rijk)
Actueel	
Vervolgactie	Onderdeel van energie neutraal sportpark. Maatregelen voor zowel gebouwen, verlichting, energie als veld. Ook communicatie/educatie kan hier goed mee gecombineerd worden. Er zijn al gelden door gemeente gereserveerd.

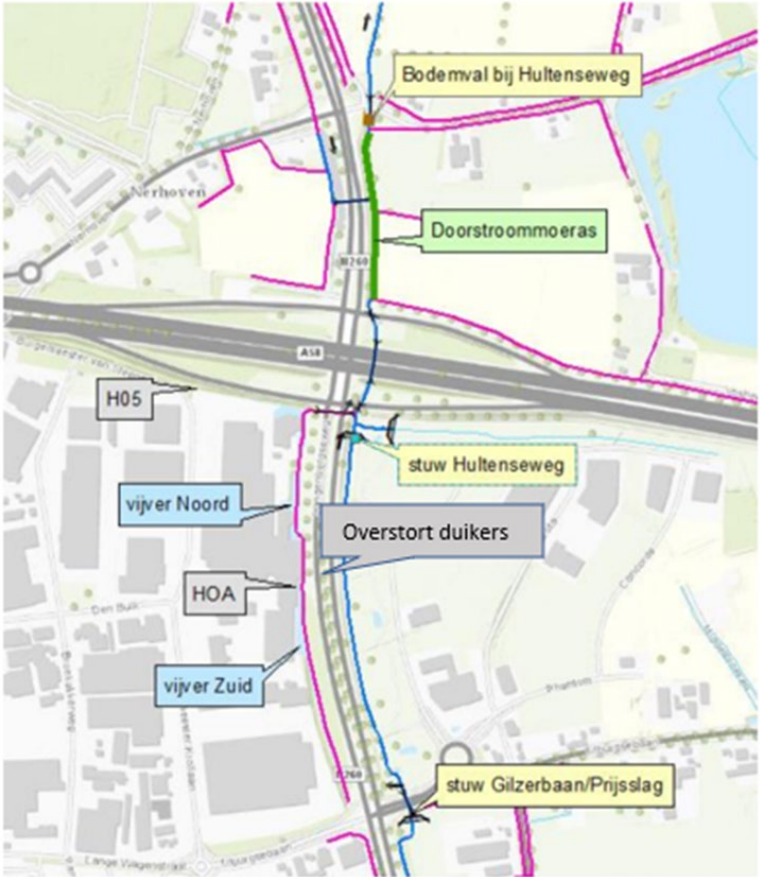
Openstaande vragen	- Inrichtingsvisie wordt de zomerperiode afgerond. Daarna wordt nagedacht over de uitvoeringsorganisatie/aanpak																																			
Aanpak	Planuitwerking 2023. Start uitvoering eerste deelgebied begin 2024 tot en met 2027																																			
Planning realisatie	<p>Uitvoering tussen 2023 – 2027</p> 																																			
Globale kosten	<p>Kosten beekherstel, zie hieronder. Overige kosten bijvoorbeeld voor klimaatrobuuste inrichting volgt rond augustus 2023. Dit zit dus nog niet in de onderstaande projectkosten.</p> <table border="1" data-bbox="483 1144 1406 1451"> <tr> <td>Totale projectkosten per deelproject</td> <td colspan="4">€ 1.062.500,00</td> </tr> <tr> <td>Uitsplitsing kosten</td> <td colspan="4" style="text-align: center;">+</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Totaal geraamde subsidiabele kosten</td> <td>kosten tlv KRW</td> <td>kosten tlv DPRA PNB</td> <td>kosten tlv DHZ</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Bijdrage derden Rijk</td> <td></td> <td></td> <td>€ 265.625,00</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Bijdrage waterschap</td> <td></td> <td></td> <td>€ 398.437,50</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Bijdrage provincie</td> <td></td> <td></td> <td>€ 398.437,50</td> </tr> <tr> <td>Totaal gevraagde subsidiebedrag per deelproject</td> <td colspan="4">€ 664.062,50</td> </tr> </table>	Totale projectkosten per deelproject	€ 1.062.500,00				Uitsplitsing kosten	+					Totaal geraamde subsidiabele kosten	kosten tlv KRW	kosten tlv DPRA PNB	kosten tlv DHZ		Bijdrage derden Rijk			€ 265.625,00		Bijdrage waterschap			€ 398.437,50		Bijdrage provincie			€ 398.437,50	Totaal gevraagde subsidiebedrag per deelproject	€ 664.062,50			
Totale projectkosten per deelproject	€ 1.062.500,00																																			
Uitsplitsing kosten	+																																			
	Totaal geraamde subsidiabele kosten	kosten tlv KRW	kosten tlv DPRA PNB	kosten tlv DHZ																																
	Bijdrage derden Rijk			€ 265.625,00																																
	Bijdrage waterschap			€ 398.437,50																																
	Bijdrage provincie			€ 398.437,50																																
Totaal gevraagde subsidiebedrag per deelproject	€ 664.062,50																																			
Dekking/ financieringsbronnen	GOB, provincie Noord Brabant (bijdrageregeling en subsidieregeling water en bodem, Waterschap de Dommel, Gemeente Tilburg) ontwikkelende partijen.																																			

Projectnummer 5.03	
Gebiedsopgave 2	De Leije / Voorste Stroom
Naam	De Vloeder
Locatie	Samenloop Poppelse Leij met Rovertse Leij
Doel	Droogtebestrijding
Maatregel	Wateropslag in bestaand bergingsgebied voor inzet in droge periode Bij de samenvloeiing van de Poppelse Leij en de Rovertse Leij ligt een waterbergingsgebied voor de opvang van piekafvoeren. Op verzoek van de plaatselijke grondgebruikers (landbouw en natuur) wordt het stuwregime aangepast (sturing op peil i.p.v. sturing op afvoer), zodat water voor droge periode wordt geconserveerd. Het extra risico op natschade lijkt beperkt, maar er komt extra water beschikbaar voor droge perioden. Vooralsnog wordt de pilot uitgevoerd voor drie jaar. daarna in overleg een keuze voor het definitieve peilregime
Betrokken partijen trekker	Waterschap De Dommel (trekker) Gemeente Goirle ZLTO
Openstaande vragen	➤ werkt het? ➤ schaadt het de bestrijding wateroverlast?
Aanpak	Peilregime zo installen dat het waterbergingsgebied langer vol blijft
Planning realisatie	Pilot 2021-2022
Globale kosten	Nihil
Financieringsbronnen	Waterschap
Actueel / actie	Pilot volgen
Vervolgactie	Evalueren

figuur 18: De Vloeder

Projectnummer 5.04	
Gebiedsopgave 2	De Leije / Voorste Stroom
Naam	Vosreyten
Locatie	Beeksedijk Goirle
Doel	Droogtebestrijding
Maatregel	<i>Wateropslag in bestaand bergingsgebied voor inzet in droge periode</i> Op een soortgelijke manier als bij de Vloeder (A) ligt er nabij de Beekse dijk een mogelijkheid om in het gebied de Vosreyten tussen het Kerklaantje en de Beeksedijk het water op te stuwen met een regelbare stuw. Het waterschap verkent de mogelijkheden ook in relatie met Zuidrand Goirle.
Betrokken partijen	ZLTO, waterschap, gemeente
Openstaande vragen	<ul style="list-style-type: none"> ➤ werkt het, helpt het echt? ➤ schaadt het de bestrijding wateroverlast?
Aanpak	Peilregime zo installen dat het waterbergingsgebied langer vol blijft
Planning realisatie	2022-2023, na eerste ervaringen De Vloeder
Globale kosten	Nihil
Financieringsbronnen	Waterschap De Dommel
Actueel / actie	-
Vervolgactie	Eerste ervaringen De Vloeder evalueren

figuur 19: De Vosreyten

Projectnummer 5.05	
Gebiedsopgave 3	Donge-systeem
Naam	Waterberging Broekakkers te Gilze
Locatie	<p>Industrieterrein Broekakkers te Gilze en het watersysteem van de Grote Leij</p> <p>The map shows the Grote Leij river flowing through an industrial area. Key features include: <ul style="list-style-type: none"> Bodemval bij Hultenseweg: A drop in the riverbed near Hultenseweg. Doorstroommoeras: A flow-through marsh area. stuw Hultenseweg: A weir structure at Hultenseweg. Overstort duikers: Overflow weirs. stuw Gilzerbaan/Prijsslag: A weir structure at Gilzerbaan/Prijsslag. vijver Noord and vijver Zuid: North and South basins. HOA and H05: Other specific locations or structures. </p> <p><i>Figuur 1 Overzicht projectgebied en relevante locaties</i></p>
Doel	Wateroverlast problematiek verminderen op industrieterrein Broekakkers te Gilze , geen water afwentelen naar benedenstrooms systeem, koelte genereren en bijdragen aan een evenwichtigere waterbeschikbaarheid voor landbouw en natuur.
Maatregel	<ol style="list-style-type: none"> 1. Automatiseren en modificeren van de bestaande stuw Hultenseweg 2. Realiseren van waterberging binnen de in te richten EVZ in een vorm van een doorstroommoeras.
Betrokken partijen	Gemeente Gilze en Rijen, gemeente Tilburg, Waterschap Brabantse Delta

<p>Aanpak</p>	<p>Aanleiding/probleemstelling</p> <p>In 2013 hebben de gemeente Gilze en Rijen en het waterschap Brabantse Delta een onderzoek (MWH; 2013, "Onderzoek wateroverlast Gemeente Gilze Rijen") uit laten voeren naar de oorzaak en mogelijke verbeteringsmaatregelen van wateroverlast bij hevige regenbuien in de gemeente Gilze en Rijen. Industrierrein Broekakkers is hierbij ook naar voren gekomen als potentiële wateroverlast locatie, dat inmiddels door een aantal praktijksituaties en de recents uitgevoerde stresstest mede vervestigd wordt.</p> <p>In 2015 is in het kader van stedelijke wateroverlast kern Gilze, de overstort aangepast. Dit heeft geresulteerd tot aanleg van een nieuwe afvoer onder de Langenbergseweg naar de Grootte Leij. Met de aanpassing was voorzien om de kans op wateroverlast (water-op-straat) te verminderen van 1 keer per jaar naar circa 1 keer per 8 jaar. Hierbij is het vanuit de werking van de overstort wenselijk om de huidige stuw Hultenseweg (KST00456) te verplaatsen bovenstrooms van de nieuwe afvoer. Dit zou voor een overgroot deel van de reeds ingerichte Ecologisch Verbindingszone (EVZ) leiden tot een permanente peilverlaging die verdrogend werkt op de omgeving.</p> <p>Mede omdat gemeente Tilburg voornemens was om de benedenstrooms liggende EVZ in te richten, is ervoor gekozen om de definitieve oplossingsrichting voor wateroverlast rondom Broekakkers in het ontwerpproces mee te nemen en dit probleem integraal te benaderen.</p> <p>Hierbij zijn de hydrologische uitgangspunten meegegeven om de kans op interactie tussen oppervlaktewater en rioleringen te verkleinen, zonder het functioneren van de EVZ te belemmeren.</p> <p>Oplossingsrichting</p> <p>De gekozen oplossingsrichting bestaat uit het versneld afvoeren van stedelijk water vanuit Broekakkers onder de N260 door naar de Grootte Leij. Ten noorden van de snelweg op grondgebied van de gemeente Tilburg wordt in de beek extra berging gecreëerd om afwenteling verder benedenstrooms te beperken. Stuw Hultenseweg moet aangepast (o.a. geautomatiseerd) worden om het water bij piekafvoeren snel genoeg door te kunnen laten naar de waterberging.</p> <p>In het ontwerpproces van EVZ de Grootte Leij tussen de A58 en de provinciale weg (gem. Tilburg) zijn de hydrologische randvoorwaarden voor het wateroverlast rondom industrierrein Broekakkers meegenomen, zoals hierboven beschreven. Hiervoor zijn een aantal varianten doorgerekend</p>
---------------	---

	<p>zoals onderbouwd in de bijlagemodelberekening effecten EVZ Groote Leij op overstorten kern Gilze”.</p> <p>Op basis van de berekeningen wordt aanbevolen om de bestaande stuw Hultenseweg (KST00456) te automatiseren en modifieren, in combinatie met inrichting van een doorstroommoeras (waterberging) binnen de nog te realiseren EVZ.</p> <p>Het automatiseren en aanpassen van deze stuw heeft een positief effect op de waterstanden bij de overstorten. Deze oplossing is naar verwachting relatief goedkoop omdat hier al een kantelstuw aanwezig is. De minimale klepstand van de stuw dient verlaagd te worden en mogelijk moet ook de breedte van de klep aangepast worden. Dit moet nog nader uitgewerkt worden.</p> <p>Naast aanpassing van de klepstuw moet ook het peilbeheer nog verder uitgewerkt worden. In normale afvoersituaties staat de stuw hoog om water vast te houden. Bij piekafvoeren vanuit stedelijk gebied kan met een automatisch peilbeheer snel gereageerd worden en het stuwpeil snel worden verlaagd.</p> <p>Met de inrichting van het doorstroommoeras kan de piekbelasting van een overstortsituatie gedempt worden. Hiermee heeft deze maatregel een relatief kleine uitstralingseffect benedenstrooms waarmee afwenteling naar het benedenstroomse systeem minimaal blijft.</p>
Planning realisatie	2021/2022
Globale kosten	<p>Bruto investeringskosten worden momenteel per maatregel geraamd op :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 85.000 euro 2. 56.500 euro
Dekking/ financieringsbronnen	<p>Maatregel 1 is 50% provinciaal DHZ subsidie van toepassing.</p> <p>Maatregel 2 is 25% provinciaal DPRA subsidie van toepassing</p> <p>Beide maatregelen komen mogelijk ook in aanmerking voor de regionale rijks DPRA (30%) subsidie.</p>

Projectnummer 5.06	
Gebiedsopgave 4	Woeste Gronden
Naam	Reconstructie Vaartbuurt
Locatie	Vaartbuurt, kern Kaatsheuvel, gemeente Loon op Zand
Doel	Het hemelwater afkoppelen en een klimaatbestendige inrichting te realiseren om water meer vast te houden zodat verdroging wordt tegengegaan. Bij de reconstructie van de Vaartbuurt wordt circa 500m ³ waterberging gerealiseerd.
Maatregel	<ul style="list-style-type: none"> • De openbare ruimte moet klimaatbestending worden ingericht; • Het nieuwe rioolstelsel dient gescheiden (hemelwater en vuilwater) uitgevoerd te worden; • Afkoppelen openbare ruimte; • Stimuleren bewoners afkoppelen voorkant woningen; • Het inrichten van een veilige en prettige woonomgeving; • Wegen en verkeer ontwerpen volgens de richtlijnen van 30 km zones; • Het groen moet voldoen aan ambitie niveau C. Bomen die vitaal slecht zijn en we niet duurzaam in stand kunnen houden vervangen we; Bij vervanging kijken we naar boomtypes i.v.m. biodiversiteit; • De openbare verlichting moet voldoen aan de huidige (duurzame) normen; • Er wordt een hoge parkeerdruk ervaren door de bewoners in de Bredevaert en de Smallevaert. Parkeren is dus een aandachtspunt bij de herinrichting. Als deze moeten worden aangepast, open bestrating toepassen.
Betrokken partijen	Inwoners, invalide platform en waterschap Brabantse Delta
Openstaande vragen	
Aanpak	Participatie met bewoners
Planning realisatie	In Q3 2022 start de voorbereiding, omdat het meerder straten betreft, verwachten we dat de voorbereiding ruim één jaar duurt. We verwachten dat de uitvoering kan starten in Q1 2024.
Globale kosten	De totale kosten zijn geraamd op € 2.791.000,-- exclusief btw.

Dekking/ financieringsbronnen	Alle kosten worden betaald door de gemeente Loon op Zand. Bijdrage vanuit klimaatadaptieve regelingen: globaal € 150.000,--
Actueel	
Vervolgactie	

Projectnummer 5.07	
Gebiedsopgave 4	Woeste Gronden
Naam	Aanleg blauwe ader
Locatie	Sweensstraat, kern Kaatsheuvel, gemeente Loon op Zand
Doel	Doortrekken blauwe ader vanuit bebouwde kom naar buitengebied in de kern Kaatsheuvel. Hemelwater afkoppelen en realisatie van gracht om water te bergen en verdroging tegen te gaan.
Maatregel	<ul style="list-style-type: none"> • Boring blauwe ader (rond 1500 mm met een lengte 160 m) onder Sweensstraat van bebouwde kom naar buitengebied in de kern Kaatsheuvel; • Aanleg gracht (lengte ca. 450 m, breedte 14 meter) voor waterberging, watertransport en waterbeleving in de wijk Westwaard
Betrokken partijen	Waterschap Brabantse Delta, omwonenden
Openstaande vragen	
Aanpak	Vorbereidingen lopen. Start uitvoering in 2024
Planning realisatie	2024-2025
Globale kosten	Totale kosten van de realisatiefase van het klimaatadaptieve deel wordt geschat op € 3.267.000,-- inclusief btw.
Dekking/ financieringsbronnen	Alle kosten worden betaald door de gemeente Loon op Zand. Bijdrage vanuit klimaatadaptieve regelingen: globaal € 250.000,--
Actueel	
Vervolgactie	

Projectnummer 5.08	
Gebiedsopgave 4	Woeste Gronden
Naam	Reconstructie Prinsessenbuurt
Locatie	Prinsessenbuurt, kern Kaatsheuvel, gemeente Loon op Zand
Doel	Het hemelwater afkoppelen en een klimaatbestendige inrichting te realiseren om water meer vast te houden zodat verdroging wordt tegengegaan. Bij de reconstructie Prinsessenbuurt wordt circa 500m ³ waterberging gerealiseerd.
Maatregel	<ul style="list-style-type: none"> • De openbare ruimte moet klimaatbestendig worden ingericht; • Het nieuwe rioolstelsel dient gescheiden (hemelwater en vuilwater) uitgevoerd te worden; • Afkoppelen openbare ruimte; • Stimuleren bewoners afkoppelen voorkant woningen; • Het inrichten van een veilige en prettige woonomgeving; • Het groen moet voldoen aan ambitie niveau C. Bomen die vitaal slecht zijn en we niet duurzaam in stand kunnen houden vervangen we; Bij vervanging kijken we naar boomtypes i.v.m. biodiversiteit;
Betrokken partijen	Inwoners, invalide platform
Openstaande vragen	
Aanpak	Participatie met bewoners
Planning realisatie	In 2025 start de voorbereiding, De voorbereiding duurt naar verwachting ruim één jaar, waardoor waarschijnlijk in 2026 gestart kan worden.
Globale kosten	De totale kosten zijn geraamd op € 2.599.000,-- exclusief btw.
Dekking/ financieringsbronnen	Alle kosten worden betaald door de gemeente Loon op Zand. Bijdrage vanuit klimaatadaptieve regelingen: globaal € 300.000,--

Projectnummer 5.09	
Gebiedsopgave 3	Donge-systeem
Naam	Klimaatrobuust Rijen Noord Oost
Locatie	Rijen Noord Oost
Doel	Realiseren van een duurzame, klimaatadaptieve en toekomstbestendige inrichting.
Maatregel	<ul style="list-style-type: none"> • Afkoppelen van regenwater (openbare ruimte en dakoppervlakken); • Realiseren van bovengrondse buffering en infiltratie van regenwater; • Toepassen van infiltratieriolering; • Toepassen van waterdoorlatende bestrating in de parkeervakken; • Aanleg ondergrondse buffering- en infiltratiesystemen (kratten, waterbergende funderingen); • Aanplant van (inheemse) bomen en beplanting die aantoonbaar bijdragen aan de biodiversiteit, het verminderen van hittestress, goed samen gaan met waterberging en het groene karakter van de wijk. De bomen houden het regenwater vast ; dit effect zal het grootst zijn op het moment dat de bomen hun uiteindelijke omvang hebben bereikt. • Aansluiten op het afkoppelplan Rijen; bij hevige regenval wordt het regenwater afgewenteld op het omringende watersysteem. Het risico op wateroverlastsituaties, zoals die in het verleden meermalen gespeeld hebben, wordt daarmee teruggebracht; • De almaar toenemende wortelopdruk-problematiek met bijbehorende schades, overlast en onveilige situaties wordt verholpen.
Betrokken partijen	Waterschap, NLGR (natuurvereniging), bewoners en belanghebbenden (participatie) enz.
Openstaande vragen	
Aanpak	Onderzoeksfase doorlopen, nu ontwerpen en uitvoeren. Wordt per wijk doorlopen

Planning realisatie	1 Riekevoort/Mosselaar	2022-2023
	2 Doornbos	2023
	3 Sterkenhoeve	2023
	4 Zaaren	2024
	5 Breebroek	2025
	6 Wouwerbroek	2025
Globale kosten	Globale budgettraming (2021): € 6,7 mln. Totale kosten van de realisatiefase van het klimaatadaptieve deel wordt geschat op € 3.500.000,--.	
Dekking/ financieringsbronnen	Tot op heden is de gemeente Gilze en Rijen de enige partij die bijdraagt. Gezocht wordt naar financiële bijdragen vanuit andere partijen en/of subsidiemogelijkheden.	
Actueel		
Vervolgactie		

Projectnummer 5.10	
Gebiedsopgave 3	Donge-systeem
Naam	Afkoppelen Tilburgse Wijkevoort in Gilze
Locatie	Wijkevoort
Doel	Wateroverlast, koelte
Maatregel	Regenwater stedelijk gebied afkoppelen van riool
Betrokken partijen	Gemeente, waterschap, bedrijven
Openstaande vragen	
Aanpak	PM
Planning realisatie	PM
Globale kosten	PM
Dekking/ financieringsbronnen	PM
Actueel	Nieuw
Vervolgactie	Meenemen in agenda

Projectnummer 5.11	
Gebiedsopgave 3	Donge-systeem
Naam	Afkoppelplan Gilze
Locatie	Diverse locaties Gilze
Doel	Wateroverlast, koelte
Maatregel	Regenwater stedelijk gebied afkoppelen van riool
Betrokken partijen	Gemeente, waterschap
Openstaande vragen	
Aanpak	Masterplan
Planning realisatie	PM
Globale kosten	PM
Dekking/ financieringsbronnen	PM
Actueel	Nieuw
Vervolgactie	Meenemen in agenda

Projectnummer 5.12	
Gebiedsopgave 3 & 4	Donge-systeem en Woeste Gronden
Naam	Bosrevitalisering bossen Tilburg
Locatie	Bossen Tilburg
Doel	Veerkrachtige bossen met goede biodiversiteit (150 ha)
Maatregel	<ul style="list-style-type: none"> • Herstel soortenpool door aanplant van de ontbrekende boom- en struiksoorten. • Herstel van het bosecosysteem realiseren door aanbrengen van steenmeel. • Aanleggen van een OAD netwerk (oude, aftakelende en dode bomen)
Betrokken partijen	Gemeente Tilburg, Bosgroep Zuid, Boseigenaren
Openstaande vragen	
Aanpak	Subsidie aanvragen bij de Subsidieregeling natuur Noord Brabant – biodiversiteit en leefgebieden, opengesteld vanaf januari 2023
Planning realisatie	Starten in 2023-2024
Globale kosten	€730.000
Dekking/ financieringsbronnen	100% dekking vanuit provinciale regeling ‘Subsidieregeling natuur Noord Brabant – biodiversiteit en leefgebieden.
Actueel	lopend
Vervolgactie	

Projectnummer 5.13	
Gebiedsopgave 6	Brongebied
Naam	Afkoppelen Koestraat Hilvarenbeek
Locatie	Koestraat, kern Hilvarenbeek, gemeente Hilvarenbeek
Doel	Het hemelwater afkoppelen en een klimaatbestendige inrichting te realiseren om water meer vast te houden zodat verdroging wordt tegengegaan. Bij de reconstructie Koestraat wordt 22600 m ² afgekoppeld in de vorm van de bestrating en voorzijde van de daken van woonhuizen. In totaal wordt circa 343 m ³ waterberging gerealiseerd.
Maatregel	<ul style="list-style-type: none"> • De openbare ruimte klimaatbestending worden ingericht; • Het nieuwe rioelstelsel dient gescheiden (hemelwater en vuilwater) uitgevoerd te worden • Afkoppelen openbare ruimte; • Stimuleren bewoners afkoppelen voorkant woningen door bekostigen vanuit de gemeente; • Het inrichten van een veilige en prettige woonomgeving; • Het groen moet voldoen aan ambitie niveau C. Bomen die vitaal slecht zijn en we niet duurzaam in stand kunnen houden vervangen we; Bij vervanging kijken we naar boomtypes i.v.m biodiversiteit.
Betrokken partijen	Inwoners, invalide platform
Openstaande vragen	
Aanpak	Participatie met bewoners
Planning realisatie	In 2022 start de voorbereiding, De voorbereiding duurt naar verwachting ruim één jaar, waardoor waarschijnlijk in 2023 gestart en afgerond kan worden.
Globale kosten	De totale kosten zijn geraamd op € 255.000,-- exclusief btw.

Dekking/ financieringsbronnen	Alle kosten worden betaald door de gemeente Hilvarenbeek. Kosten klimaatmaatregelen: globaal: Bijdrage gevraagd vanuit klimaatadaptieve regelingen: globaal € 50.000,--
-------------------------------	---

Projectnummer 5.14	
Gebiedsopgave 6	Brongebied
Naam	Rioolreconstructie Rijtseweg Molenstraat Diessen
Locatie	Rijtseweg en Molenstraat, kern Diessen, gemeente Hilvarenbeek
Doel	Het hemelwater afkoppelen en een klimaatbestendige inrichting te realiseren om water meer vast te houden zodat verdroging wordt tegengegaan. Bij de reconstructie wordt 26600 m2 afgekoppeld in de vorm van de bestrating en voorzijde van de daken van woonhuizen. In totaal wordt circa 468 m3 waterberging gerealiseerd.
Maatregel	<ul style="list-style-type: none"> • De openbare ruimte klimaatbestending worden ingericht; • Het nieuwe rioolstelsel dient gescheiden (hemelwater en vuilwater) uitgevoerd te worden • Afkoppelen openbare ruimte; • Stimuleren bewoners afkoppelen voorkant woningen door bekostigen vanuit de gemeente; • Het inrichten van een veilige en prettige woonomgeving; • Het groen moet voldoen aan ambitie niveau C. Bomen die vitaal slecht zijn en we niet duurzaam in stand kunnen houden vervangen we; Bij vervanging kijken we naar boomtypes i.v.m biodiversiteit.
Betrokken partijen	Inwoners, invalide platform
Openstaande vragen	
Aanpak	Participatie met bewoners
Planning realisatie	In 2023 start de voorbereiding, De voorbereiding duurt naar verwachting ruim één jaar, waardoor waarschijnlijk in 2024 gestart en in 2025 afgerond kan worden.
Globale kosten	De totale kosten zijn geraamd op € 1.500.000,-- exclusief btw.

Dekking/ financieringsbronnen	Alle kosten worden betaald door de gemeente Hilvarenbeek. Kosten klimaatmaatregelen: € 427.000 Bijdrage gevraagd vanuit klimaatadaptieve regelingen: globaal € 100.000,--
-------------------------------	--

Overige projecten

Projectnummer 6.01	
Gebiedsopgave 4	Woeste Gronden
Naam	Versterken natuur en landschap in agrarisch gebied
Locatie	Hele gebied
Doel	<ul style="list-style-type: none"> - Versterken natuur/landschap en verhogen biodiversiteit - Klimaatbestendig maken agrarisch gebied - Tegengaan hittestress - Verbeteren groene dooradering van het gebied - Aantrekkelijker maken van het gebied voor recreatie
Maatregel	Inzetten regelingen voor stimuleren natuur- en landschapselementen op agrarische gronden en erven in het buitengebied. (Bijvoorbeeld Stila en ErvenPlus)
Betrokken partijen	Brabants Landschap, Van Gogh Nationaal Park, gemeenten, stichting Nieuwe Warande, particuliere grondeigenaren en agrarische ondernemers
Openstaande vragen	<p>Welke knelpunten zijn er vanuit de al bestaande regelingen voor het versterken van natuur en landschap in het agrarisch gebied?</p> <p>Welke (nieuwe) regelingen kunnen we benutten om natuur en landschap in agrarisch gebied te versterken?</p> <p>Wat kunnen we doen om bekendheid te geven aan de regelingen en de deelname te verhogen?</p> <p>Zijn er andere middelen die we in kunnen zetten om natuur en landschap in het agrarisch gebied verder te versterken?</p>
Aanpak	We verkennen de mogelijkheden om bestaande regelingen beter te benutten en/of nieuwe regelingen in te zetten om de groene dooradering van het gebied te verbeteren. Hierbij zoeken we de samenwerking met Van Gogh Nationaal Park.
Planning realisatie	Doorlopend.
Globale kosten	Nader te bepalen.
Dekking/ financieringsbronnen	<p>Er is in de Stila regeling geld beschikbaar vanuit de gemeenten en provincie. Binnen de gemeente Tilburg zijn ook middelen beschikbaar voor ErvenPlus. Aanvullend kunnen wellicht nieuwe regelingen benut worden.</p> <p>Er liggen kansen om gelden uit de markt te halen om in te zetten voor het versterken van natuur en landschap in het agrarisch gebied.</p>

Actueel	Stila regeling en ErvenPlus zijn actuele regelingen in het gebied.
Vervolgactie	<ul style="list-style-type: none">- Communicatie over de regelingen om bekendheid te vergroten- Zorgen voor continuïteit in de bijdragen voor de regelingen- Verkennen van de mogelijkheden om nieuwe regelingen in te zetten in samenwerking met Van Gogh Nationaal Park

Projectnummer 6.02	
Gebiedsopgave 6	Overstromingsgebied
Naam	Hoogwaterbeschermingsprogramma Maas
Locatie	Heusden-Waalwijk
Doel	Voldoen aan de hoogwaterbeschermingsnorm
Maatregel	Dijkversterking
Betrokken partijen	Waterschap Aa en Maas, waterschap Brabantse Delta, gemeenten Heusden en Waalwijk, Rijkswaterstaat e.a.
Aanpak	Focus op Dijkversterking waarbij koppelkansen meegenomen kunnen worden
Planning realisatie	Nog niet ingepland in HWBP tot 2026, lange termijn ontwikkeling voor 2050
Globale kosten	pm
Dekking/ financieringsbronnen	pm

Projectnummer 6.03	
Gebiedsopgave 6	Overstromingsgebied
Naam	Howabo (hoogwaterprogramma Den Bosch en omgeving)
Locatie	Den Bosch en omgeving
Doel	Voldoen aan hoogwaternorm (tegengaan inundatie). Deel 1 al doorlopen, nu extra 36 miljoen m3 kunnen opvangen
Maatregel	
Betrokken partijen	Waterschap Aa en Maas (Ingrid Rijkers)
Openstaande vragen	
Aanpak	
Planning realisatie	
Globale kosten	
Dekking/ financieringsbronnen	
Actueel	In verkennende fase om bouwstenen. Draagvlak creëren. Eigen traject, maar wel benoemen in agenda
Vervolgactie	Is al een programma 1 doorlopen. 14 miljoen m3. Nu 36 miljoen m3 aanvullende opdracht. Gaat nu van start. Baartwijkse overleg weer 36 honderd hectare 1 meter water. Eigen MER en eigen financiering. Wel goed om te benoemen als kapstok evt relatie mee te leggen.

Projectnummer 6.04	
Gebiedsopgave	Generiek
Naam	Klimaatbewustwordingsprojecten
Locatie	Gehele regio Hart van Brabant
Doel	Vergroten bewustwording over klimaatverandering en mogelijke maatregelen om hiermee om te gaan.
Maatregel	Brainstorm om gezamenlijk een plan van aanpak te formuleren en de te nemen maatregelen te beschrijven. Voorbeelden van maatregelen: <ul style="list-style-type: none"> - Publiekscampagne om bewustwording van klimaatverandering bij inwoners te vergroten; - Acties om maatregelen voor beter vasthouden, gebruiken en verwerken van regenwater bij particulieren te stimuleren; - Regionale acties om wijken of plekken te vergroenen; - Verkennen kansen om scholen, stichtingen of verenigingen te betrekken bij de bewustwording.
Betrokken partijen	Regio Hart van Brabant, Gemeenten, waterschappen, Brabant Water, ondernemers, inwoners, scholen
Openstaande vragen	Hoe nemen we andere projecten (bijvoorbeeld 3.02, 3.03 en 3.04) mee in dit project? Hoe zoeken we aansluiting op lopende initiatieven? Hoe zorgen we voor zo groot mogelijk bereik?
Aanpak	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brainstorm in werkgroep klimaat regio Hart van Brabant; 2. Uitwerken projectplan; 3. Realisatie.
Planning realisatie	2024-2025
Globale kosten	Nog te bepalen
Dekking/ financieringsbronnen	Regionaal Klimaatfonds